

JETE SHENJTORESH

JETE SHENJTORESH

7

**Botim i Kishës Orthodhokse Autoqefale të Shqipërisë
Tiranë 1996**

Jeta e Ungjillor Matheut

Nga doganier-Ungjillor

Ky apostull i shenjtë ishte nga Kana e Galilesë, atje ku bëri çudinë e parë Zoti.

Ishte doganier d.m.th qiramarrës në doganë dhe në taksat. Çifutët e konsideronin këtë zanat të padrejtë dhe i përbuznin doganierët, sepse pasurohesin me shumë padrejtësi. U katandis që fjala doganier të nënkuptonte njeriun mëkatar, të padrejtë, të ashpër, jonjerëzor, interesaxhi, dhe pa mëshirë. Zoti e gjeti Matheun në doganë. E shoqëronin mijëra njerëz mësuesin dhe mijëra zemra freskoheshin nga frymëzimi i fjalëve të tij. Doganieri la punën e tij, për një çast, dhe zemrën e tij të lirë në fjalët e Profetit të ri. U përmbush zemra e tij. Pena ra nga dora e tij. Sytë e tij u zgurdulluan. Krishti, si njohës i zemrave lexoi thellësitë e fshehura të zemrës së tij, hodhi mbi të shikimin e tij prej Perëndie dhe i tha: "Më ndiq pas".

Dhe doganieri pa fjalë tjetër braktisi doganën, padrejtësinë dhe ashpërsinë, të gjitha sa nuk përputheshin me ftesën e shenjtë dhe ndoqi Krishtin bashkë me peshkatarët naivë të Gjenizaretit.

Pranoi Krishtin në shtëpinë e tij, siç thotë vetë në Ungjillin e tij. Ftoi dhe të afërmit dhe miqtë që të lëvizin edhe ata dhe të besojnë tek Krishti, ashtu siç u bë që besuan me zell. Farisenjtë dhe zyrtarët që prisnin rastin për të kritikuar Krishtin, u thanë nxënësve: "Përse Mësuesi juaj ha e pi me doganierë e mëkatarë?"

Krishti zemërnjohës u dha ditën tjetër përgjigjen e saktë: "Të shëndetshmit nuk kanë nevojë për doktor, por të sëmurët. Nuk erdha që të ftoj të drejtët, por mëkatarët në pendim. Që atëherë, ai u bë një nga të dymbëdhjetë apostujt. Dhe e ndjeu kaq thellë Krishtin, sa i pari nga gjithë ungjillorët shkroi jetën e Tij dhe shpëtoi hollësi të çmuara të jetës së tij. Apostulli Mathe u bë dëshmitar i të

gjitha çudirave që bëri Zoti para kryqëzimit Sshpëtimtar dhe lavdisë së Ngjalljes së Tij.

Anastasi, episkopi i Antiokisë, shpjegon se emri Matheu do të thotë urdhër i të Lartit, por më mirë e shpjegon Isidori që, Matheu vjen nga Mathan që do të thotë dhuratë. Klimi Stromateu përmend se Matheu nuk hëngri kurrë mish, por jetonte vetëm me barëra dhe fara. Shkroi Ungjillin në ebraisht, tetë vjet pas ngritjes së Zotit në qiell për Kristianët e Palestinës që i ndiqnin për besimin e tyre, siç shkruan Shën Gojarti. E përktheu në greqisht Jakovi i Jeruzalemit.

Përmbajtja e Ungjillit të tij

Matheu shpëtoi gjithë sistemin filozofiko-moral të Krishtërimin që themeloi Zoti ynë mbi shkëmbinjtë e bekuar të malit të Galileas, siç e përshkruan ungjillori i shenjtë. Pashë këtë turmë t'i ngjitet malit dhe të ulur aty, erdhën nxënësit e Tij dhe duke hapur gojën, ai i mësonte ata.

Këto themele mbetën të palëkundura nëpër shekuj. Shumë njerëz tentuan dhe u munduan ta ofendonin e përbuznin të qenit Perëndi, të Krishtit, por themelet që u hodhën në malin e Galileas asnjë nuk tentoi t'i lëkundte. Vetë ungjillori na informon se çdo fatkeq që i fshimë lotin e tij, është vetë Krishti: "Sa herë nuk ia keni bërë këtë ndonjërit prej këtyre më të vegjëlve, këtë nuk ma bëtë edhe mua." Ngriti humanizmin në lartësi të veprimit më të bukur njerëzor dhe ëmbëlsoi dhimbjen.

Porosi e veçantë e tij

Pas hyrjes së Shpirtit të Shenjtë, Apostujt hodhën short në cilat vende të botës do të shkante secili për të predikuar. Atëherë Matheu i shenjtë, pasi pranoi fuqinë e Shpirtit të Shenjtë predikoi si fillim me shumë zell tek çifutët, të cilët i donte shumë dhe donte që të njihnin të vërtetën. Për këtë shkroi i pari ungjillin e shenjtë në ebraisht duke filluar që nga gjenealogjia e Krishtit. Tregon lindjen e Krishtit, Pagëzimin, ngacmimet dhe ftesën e tij duke pohuar se qe kryedoganier dhe duke qortuar veten e tij. U predikoi Partëve dhe Medeve dhe krijoi kishën e tyre. U torturua dhe në kombe të tjera: vuajti, pati etje, uri, u rrah, por i duroi të gjitha me ndihmën e Perëndisë duke predikuar

Shpëtimtarin dhe duke shpëtuar shumë. Bota i është borxhlie Ungjillorit Mathe për mësimet mbi kotësinë e jetës njerëzore, fjalë të Krishtit tonë për vitet e fundit të jetës njerëzore.

Bota e krishterë i detyrohet shumë

Gojëdhënat thonë se apostulli i shenjtë mendoi të shkonte në ndonjë vend të qetë e të falej. Hipi në një kodër të qetë, pranë qytetit Mirmini dhe atje bëri jetën e asketit për shumë vjet, me të vetmen çati, qiellin. Atje u paraqit para tij një djalë rrezatues duke mbajtur një purtekë në dorën e tij dhe ia dha duke thënë: "Merre këtë purtekë të artë, zbrit nga mali, shko në qytet dhe mbille pranë çezmës. Unë do ta bëj me rrënjë e do ta rris në pemë frutdhënëse dhe në lëngun e tyre do të jap mjalt dhe nga frutat e tij do të hanë banorët mendjegër të Mirminit fqinj dhe do të ndërrojnë jetën e do të bëhen të bekuar."

Purteka e thatë dha frute

Matheu e mori me frikë purtekën dhe duke lavdëruar emrin e Perëndisë zbriti nga kodra, hyri në qytet dhe e mbolli pranë çezmës. Purteka e thatë nxorri lastarë dhe dha frute shumë të ëmbla. Vrapuan njerëzit t'i prisnin këto frute shpëtimtare dhe sa kishin lumturinë të hanin nga ato, ndienin një ëmbëlsirë të papërshekruar të derdhej brenda tyre dhe një ndryshim mistik të bëhej në shpirtin e tyre, në karakterin dhe jetën e tyre. Nga degët e kësaj peme shumë frutdhënëse pikonte mjalt i ëmbël dhe nga rrënjët e tij rridhte ajazmë shpëtimtare. Kur episkopi i qytetit, Platoni, mësoi se apostulli i shenjtë shkoi atje, doli me të gjithë klerikët që ta prisnin siç duhej. U mahnitën njerëzit kur panë çudinë dhe vrapuan të shijonin frutat e ëmbla që transformuan egërsinë e tyre te mëparshme në butësi. Thuhet gjithashtu se kur po shkonte apostulli i shenjtë të mbillte purtekën takoi mbretëreshën e atij qyteti me të birin e nusen e tij që ishte e demonizuar. Demonët bërtisnin e thonin: "Kush të tha të vish në vendin tonë dhe të dha këtë purtekë që të na shkatërrosh?" Apostulli shëroi dhe i bëri të vazhdojnë të urtësuar.

Mbreti u inatos pse mbretëresha pasoi apostullin dhe donte ta torturonte. Por shpëtimtari ynë u paraqit tek

Matheu i shenjtë dhe e inkurajoi: "Mbreti do të keqen tënde, por mos u tremb, se ke ndihmën time. Apostulli ia shfaqti këtë vegim episkopit dhe falenderoi Perëndinë për mbrojtjen e tij.

Atëherë Perëndia dërgoi katër ushtarë ta arrestonin, por kur takuan shenjtin, u verbuan. U kthyen mbrapsht tek mbreti e i thanë se ç'ndodhi. U inatos më tepër mbreti dhe dërgoi të tjerë. Kur u afruan ishte atje Zoti, si një djalë i bukur që vezullonte kaq shume sa nuk mundën ta shihnin. Kështu u kthyen pa vepruar dhe i shpjeguan mbretit seç panë. Atëherë shkoi vetë shumë i zemëruar që të vriste apostullin me duart e tij. Por, sapo u afrua, u verbua. I bindur ra në këmbët e shenjtit dhe duke kërkuar të falur, i kërkoi t'i kthente dritën. Apostullit iu dhimbs dhe e shëroi me fuqinë e kryqit jetëdhënës

Tortura dhe vdekje

Por u tregua mosmirënjohës kundrejt bamirësit të tij dhe urdhëroi ushtarët të mbërthenin në tokë këmbët e duart e tij, pastaj të vinin mbi të një turrë dru, t'i lagnin me vaj dhe zift dhe t'i digjin. E rrëmbyen xhelatët shenjtin, e mbërthyen dhe ndezën drutë. Por drutë nuk digjeshin. Adhuresit e idhujve u trembën dhe lavdëruan Perëndinë e apostullit. Mbreti u trondit dhe pyeste përse thërrisnin. Kur mësoi ç'u bë tha: "Që të pranoj besën e këtij njeriu, sillni qymyr të ndezur dhe shkarpa". Vuri Perënditë e tij prej ari mbi zjarrin ku ishte apostulli, vuri rrotull dhe idhuj të tjerë dhe luste Perënditë e tij ta ndihmonin. U fal edhe apostulli dhe zjarri u derdh mbi idhujt dhe i bëri hi. I trembur mbreti iku se mos e digjte zjarri. U kthye tek zjarri duke kërkuar ndihmën e apostullit. Shenjti u fut në zjarr dhe flaka u kthye drejt tij. Kështu shpëtoi mbretin nga rreziku. Pastaj thotë: "Zot, në duart e tua po e dorëzoi shpirtin tim" dhe shkoi në qetësinë qiellore. Lipsani i tij i shenjtë mbeti i padëmtuar nga zjarr dhe mbreti urdhëroi ta vinin në një shtrat mbretëror dhe ta sillnin oborrtarët dhe fisnikët e bujarët në pallat. Por meqë nuk kishte akoma besim të fortë, porositi të siguronin lipsanin shumë të shenjtë në arkivol hekuri dhe tha: "Nëse Perëndia që njohëm nëpërmjet tij, do ta ruaj të paprishur nga thellësia e detit, ashtu siç nuk e preku zjarri, ai është Perëndi i fuqishëm, sundimtari

më i lartë, sipas të dhënave dhe do ta respektojmë si Perëndi të Tërëfuqishëm.

Ungjillori i shfaqet episkopit

Pasi tha këto, urdhëroi të hidhnin arkivolin e hekurt në det. Natën u shfaq ungjillori tek episkopi dhe i tha: "Shko nga lindja drejt pallatit dhe do të gjesh këllëfin e lipsanit tim".

Kryepriifti shkoi me njerëz të zgjedhur tek vendi që i tregoi shenjtë dhe panë arkivolin që notonte dhe vinte drejt tyre. Lavdëruan Perëndinë që shpëtoi shrbëtorin e tij nga zjarri dhe deti. Mbreti, atëherë, e luti Kryepriiftin që ta falte. I bëri katekizëm dhe e pagëzoi. Në kohën që po e pagëzonte dëgjoi një zë nga qielli që i tha: "Mos e quaj Rulviano, por Matheo."

Kështu rilindi mbreti dhe ditën e shtatë shkatërroi gjithë idhujt. Bindi të gjithë nënshtetasit e tij që të pagëzoheshin dhe u kujdes për lipsanin e shenjtë, ashtu siç duhej. Apostulli u shfaq në vegim tek episkopi dhe i tha të hirotoniste mbretin, priift dhe të birin, dhjak. Pas tre vjetësh të shkante tek Zoti dhe i biri do të bëhej trashëgimtar i tij. Me të vërtetë pas tre vjetësh Platoni fjeti dhe e la fronin tek mbreti Matheo dhe tek i biri, siç porositi Apostulli.

Të dhëna për jetën e shenjtë

Përsa u thanë, i përmend Niqifor Ksanthopuli në Sinaksarin. Por përkthyesi tregon se apostulli i shenjtë shkoi në qytete dhe vende të ndryshme ku predikoi Së fundi shkoi me qytetin e shenjtë të Sirias, që është në Efrat, pagëzoi shumë, themeloi kisha, hirotonisi dhjakonë e priiftërinj dhe episkopë. Së fundi shëroi shumë të sëmurë dhe të demonizuar.

Kisha jonë nderon kujtimin e vdekjes së tij martirike

Kisha jonë e shenjtë psal shumë tropare prekëse që të nderojë ungjillorin e frymëzuar. Të krishterët shpresëtarë të prekur thellë, kërkojnë bekimin e ungjillorit të parë. Shohin me sytë e shpirtit gjithë jetën e tij dhe të dridhura të shenjta marrin trupat e tyre, kur kujtojnë gojëdhënat për fundin e tij me martirizim. Le të nderojmë edhe ne apostullin e shenjtë me ndërgegje të pastër, duke u penduar sinqerisht për

mëkatet tona, duke patur si shembull të ndritshëm shenjtin që nga kryedoganier u bë apostull i Krishtit. Për këtë u kryqëzua Zoti, që të na falë shpëtimin. E ka të hapur prehrin e Tij dhe na fton dhe ne, në çdo ditë, me dhimbsuri të pafund. Na fton mjeku i dhimbsur, që të na shërojë dhe ne nga pakujdesia, se nuk duam të lodhemi gjejmë shkaqe të ndryshme. Nuk i ngjajmë apostullit Mathe, që kur e thirri Zoti nuk i tha: "Prit sa të rregulloj llogaritë e mia me borxhlinjtë e mi", por menjëherë la gjithçka: prona, para, miq, të afërm që të fitonte Margaritarin e Ungjillit me të vërtetë të vetëm e të çmuar. Le të pendohemi nga thellësia e shpirtit tonë, le të bashkëpunojmë me hirin e Perëndisë që të rregullohemi dhe atëherë do të shohim të lavdëruar, pranë fronit të Krishtit Perëndi, ungjillorin, të ndërmjetësojë pranë Perëndisë mëshiruese për faljen e mëkateve tona. Kisha jonë e nderon kujtimin e tij më 16 nëntor.

Jeta e Oshënares Maria e Egjiptit

1. Avva Zosima

Në vendet e Palestinës ishte një ieromanak që quhej Zosimai, i cili që i vogël jetoi sipas zakoneve monakike dhe bëri një jetë të pastër. (Le të mos kujtojë ndonjëri se flitet për atë Zosima që u karakterizua heterodoks, sepse është tjetër ky dhe ekziston një ndryshim i madh ndërmjet të dyve, megjithëse kanë të dy të njëjtin emër). Ky Zosima

orthodhoksi, në fillim, jetoi në një manastir të Palestinës, ku zhvillohej çdo lloj ushtrimi, ku arriti të fitojë atë që të jetë i përmbajtur për çdo gjë. Nga njëra anë ruante çdo kanon që i jepnin etërit shpirtërorë, nga ana tjetër vetë kuptoi shumë nga përvoja në përpjekjet e tij për t'ia nënshtruar trupin shpirtit. Në të vërtetë nuk humbi në këtë qëllim që i vuri vetes, fama e tij u bë e njohur kudo, saqë shumë murgjër nga manastiret e afërt dhe nga manastiret e largëta i shkonin afër dhe dëgjonin predikimin e tij. Ndërmjet preokupimeve të tij një vend të mirë zinte studimi dhe psallmodia me të cilat merrej vazhdimisht dhe kur rrinte, kur hante dhe kur bënte punëdore. Thonë, që shpesh ky bëhej i aftë të shikonte Perëndinë dhe kjo mos duket çudi, sepse; "të lumur janë ata me zemër të pastër, sepse ata do ta shijojnë Perëndinë". Ky Zosima kaloi në atë manastir 53 vjet. Pastaj u shqetësua nga disa mendime, sikur ishte në gjithçka i përsosur, pa pasur nevojën e ndonjë tjetri për ta mësuar. Ndonjëherë i vinte dhe ky mendim: "A ekziston në tokë murg që të mund t'i mësojë atij ndonjë lloj ushtrimi të panjohur? A gjendet ndonjë njeri në shkretëtirë që të ma kalojë, përsa i përket virtytit? "Në kohën kur plaku mendonte këto, engjëlli i Zotit iu shfaq atij dhe i thotë: "O Zosima, luftove mirë si njeri dhe zbatove me sukses luftën tënde asketike. Por asnjeri nuk është i përsosur. Lufta e tanishme është më e madhe se e kaluara" ta dish se ekzistojnë dhe rrugë të tjera shpëtimi dhe, që të informohesh për ato, dil nga toka jote dhe nga njerëzit e tu. Sikurse bëri Abrahami, i pari në patriarkët, dhe shko në atë manastir që gjendet afër lumit Jordan. Dhe Zosimai, duke ndjekur porosinë, doli nga manastiri i tij. U udhëhoq nga engjëlli në atë manastir të Jordanit, u e kish porositur Perëndia që të shkonte. Dhe ai i ra portës së manastirit. Takoi të parin një murg që ruante derën e jashtme të manastirit dhe ky e paraqiti tek igumeni. Ai, kur pa sqimën dhe pamjen e tij prej shpresëtari, vuri metaninë e zakonshme tek murgjërët dhe mori uratën: "Nga je, o vëlla, dhe për shkak të kujt të parët e tu të përulur erdhe këtu? "Zosimai iu përgjigj: "Përsa i përket asaj se nga vij, nuk është e nevojshme të ta them. Erdha, at, për hir të dobisë, sepse kam dëgjuar për ju shumë gjëra të vlefshme". Iu përgjigj igumeni "Perëndia, vëlla, që shëron çdo sëmundje njerëzore. Ai dhe ty dhe ne do

ta na mësojë dëshirat hyjnore, sepse një njeri nuk mund të jetë i dobishëm për një njeri tjetër. Por, meqë siç tregove që dashuria e Perëndisë të vuri në lëvizje që të na vizitosh ne, pleqtë e përlur, qëndro me ne dhe të gjithë do të na ushqejë me hirin e Perëndisë, Bariu i mirë që dha si shpërblim birin e Tij për ne. Kur tha këto fjalë igumeni, Zosimai vuri metani dhe i mori uratën. Pastaj u largua dhe, që atëherë, qëndroi në atë manastir. Takoi atje murgj të ndritshëm në teori dhe praktikë, sepse psallmodhia dhe puna e dorës ishin të pandërprerë dhe gjithmonë në duart e tyre, pa u interesuar për përkujdesjet e jetës. Një gjë i shqetësonte të tërë, si secili të vdiste trupin e tij në botë. Si ushqim kishin fjalët frymëzuese të Perëndisë, por ushqenin edhe trupin e tyre, po me gjërat e domosdoshme, domethënë me bukë e me ujë. Pas mjaft ditësh erdhi koha për të krishterët të mbanin kreshmën hyjnore, që të pastroheshin dhe t'i faleshin Pësimi Hyjnor dhe Ngjalljes së Krishtit. Dera e manastirit nuk hapej asnjëherë, por ishte gjithnjë e mbyllur në mënyrë që murgjit të bënin ushtrimin e tyre pa u shqetësuar. Hapej vetëm nëse ndonjë murg kishte ndonjë nevojë, sepse vendi ishte i shkretë dhe në shumicën e manastireve që ishin atje afër ishte jo vetëm i pakalueshëm, por edhe i panjohur. Në manastir ruhej një kanon. Perëndia dërgoi dhe Zosimain në këtë manastir. Cili ishte kanoni dhe pse ruhej në këtë manastir, do ta themi më poshtë.

Ditën e parë të Kreshmës së Madhe, sipas zakonit që ekzistonte, bëhej Mesha Hyjnore dhe çdo njeri kungohej me Misteret e Pastra dhe Jetëdhënëse dhe pastaj merrte pak ushqim. Ashtu mblidheshin të gjithë në vendin e lutjes e, pasi lexohej një uratë e gjatë, gjithë murgjit i përuleshin njëri-tjetrit dhe pasi përqaфонin igumenin, duke vënë metani. Secili kërkonte të merrte uratë nga ai që ta kishte ndihmës në luftën e mëtejshme. Si bëheshin këto, nëpërmjet kësaj mënyre, dera e manastirit hapej dhe duke psalur dilnin të gjithë, duke lënë një apo dy roje në manastir, jo për të ruajtur gjërat atje (sepse nuk kishte se çfarë të merrnin hajdutët), por që të mos ngelej atje pa meshë. Secili furnizohej siç dëshironte dhe siç mundej: njëri merrte bukë, tjetri merrte fiq të thatë, tjetri asgjë veç trupit dhe ramos që vishte. Ekzistonte një rregull i pashkelshëm tek ata që të

mos dinte njeri se si kreshmonte tjetri dhe si kalonte, sepse kur kalonin lumin Jordan, menjëherë çdo njeri ndahej nga tjetri dhe asnjeri nuk shkonte të takonte tjetrin por, edhe nëse ndonjëherë njëri prej tyre shihte nga larg tjetrin, menjëherë ndërronte rrugë për të mos e takuar. Secili jetonte më vete duke psallur vazhdimisht dhe duke lavdëruar Perëndinë. Kështu, pra, pasi kaluan gjithë ditët e Kreshmës së Shenjtë, ktheheshin përsëri në manastir të Dielën e Dafinave, duke sjellë secili me vete frytet e mundimit të tij dhe duke ditur si punoi. Asnjeri nuk e pyeste tjetrin si ia kalonte. Ky ishte rregulli i manastirit që kryhej me sukses, sepse çdo njeri duke shkuar në shkretëtirë drejt Perëndisë, përpiqej vetë jo që t'u pëlqente njerëzve dhe të mbante kreshmë për t'u dukur. Sepse, ato që bëhen me qëllim që t'u pëlqejnë njerëzve, jo vetëm që nuk i bëjnë dobi atij që i bën, po e dëmtojnë. Atëherë dhe Zosimai, sipas rregullit të manastirit, kaloi lumin Jordan duke marrë me vehte pak gjëra për nevojat e trupit. Në kohën që kalonte shkretëtirën, zbatonte kanonin dhe kur ngrysej, binte dhe flinte atje. Herët në mëngjes vazhdonte ecjen gjithnjë me hap të sigurt. Donte siç thoshte që të ecte në brendësi të shkretëtirës me shpresën se aty do të gjente ndonjë at për të dëgjuar fjalën e Perëndisë. Ecte me kaq shumë përpjekje. Pasi eci për njëzet ditë, kur ishte ora gjashtë ndaloi për pak dhe, pasi u drejtua nga lindja bëri lutjen e tij. Sepse në orë të caktuara të ditës ndalonte ecjen e tij dhe çlodhej pak.

2. Takimi i oshënares me Zosimain

Në kohën që psallte, pa në të djathtë të tij një hije njeriu. Në fillim u trondit, duke dyshuar se sheh fantazmë a demon dhe u tremb. Pasi bëri shenjën e kryqit dhe ndoqi frikën, dalloj dikë që i afrohej. Kishte trupin e zi nga dielli dhe në kokë qime të bardha, si pambuku, të pakta që arrinin deri te qafa e tij. Kur e pa Zosimai, u gëzua dhe filloi të vraponte drejt tij dhe gëzimi ishte i papërshkruar, sepse gjatë gjithë asaj periudhe nuk kishte parë asnjë njeri, asnjë kafshë, as shpend, as fantazma. Kërkonte të mësonte se kush ishte duke shpresuar, se do të bëhej shkak për të njohur gjëra të përsosura. Kur ai pa Zosimain të vinte, filloi të vraponte në brendësi të shkretëtirës. Zosimai, duke harruar moshën e tij të kaluar dhe pa llogaritur lodhjen nga ecja, vrapoi

menjëherë për të takuar atë që ikte. Ai e ndiqte, tjetri ikte. Meqë Zosimai vraponte më shpejt, dalëngadalë iu afrua atij që ikte. Kur u afrua në një pikë të tillë që mund ta dëgjonte, Zosimai filloi të thërrasë duke qarë: "Pse më largohesh mua plakut, mëkatar, o shërbëtor i Perëndisë. Qëndro me mua, kushdo qofsh, për dashurinë e Perëndisë, për të cilin erdhe dhe banon në këtë shkretëtirë. Ndalo dhe më beko". Në kohën që Zosimai thoshte këto me lot në sy erdhën të dy në një vend ku gjendej një përrua i thatë. Kur arriti atje, ai që ikte, zbriti në anën tjetër, kurse Zosimai i lodhur dhe, duke mos mundur të vraponte më, qëndroi në anën tjetër të përroit dhe qau sa u dëgjua e qara pastër. Atëherë, ai që ikte, hapi gojën e tij dhe tha: "Ava Zosima, më fal për Zotin Iisu Krisht. Nuk mund të kthehem dhe të të shoh në fytyrë, sepse jam një grua lakuriqe. Por, nëse do të më japësh uratat mua, një gruajë mëkatare, hidhe rason që vesh që të mbulojë trupin tim dhe të kthehem të më shohësh dhe të të marr uratën. Atëherë, Zosimai u habit se i foli në emër dhe i mençur siç ishte, e kuptoi se i panjohuri nuk mund t'i fliste në emër, nëse nuk kishte hiri të mbinatyrshëm. Nxorri rason e tij dhe ia hodhi nga prapa dhe ajo, pasi e mori dhe mbuloi trupin e saj, iu kthye Zosimait dhe i tha: "Pse deshe të më shohësh mua, një grua mëkatare. Çfarë kërkon të mësoh prej meje dhe si nuk u mërzipte duke bërë një mundim të tillë kaq të madh. Plaku, pasi u gjunjëzua, kërkoi të marrë bekimin sipas zakonit. Meqë dhe ajo vuri metani, ishin të dy përtokë dhe prisnin njëri-tjetrin të jepte bekimin. Por asgjë tjetër nuk thuhej përveç "Beko" "Pasi kaloi mjaft kohë, gruaja i tha: " Ty, Zosima, të takon të bekosh dhe të japësh uratën, sepse je ndëruar duke u bërë prift dhe ke shumë vite që qëndron përpara altarit të shenjtë. Këto e trembën Zosimain dhe ai, pasi u la i tëri nga djersa, mori frymë thellë dhe tha me zë duke gulçuar: "O nënë shpirtërore, nga pamja dukesh që pjesa më e madhe e jotja ka vdekur për botën, është e qartë që të është dhënë hiri më i madh se i imi, sepse më fole në emër dhe the që jam prift pa më njohur. Meqë hiri nuk varet nga gradat, por nga gjerësia shpirtërore, ti duhet të më bekosh për Zotin dhe të më japësh uratën të cilën e kam të nevojshme nga përsosmëria jote. Pasi u bind gruaja i tha plakut: "I bekuar qoftë Perëndia i cili kujdeset për

shpëtimin e shpirtrave tanë. Dhe, kur Zosimai tha "Amin", u ngritën që të dy dhe gruaja i tha: "Për hir të kujt erdhe të shohësh një grua të cilës i mungon çdo virtyt? Por, meqë hiri i Shpirtit të Shenjtë të drejtoi të më bësh një shërbim, më thuaj si jetojnë të krishterët. Si jetojnë mbretërit? Si është Kisha? Zosimai iu përgjigj: Me një fjalë, nënë oshënare, me lutjet e tua Krishti fali paqe, po prano lutjen e një murgu të paaftë dhe lutjet për botën e tërë dhe për mua mëkatarin në mënyrë që në këtë periudhë kohore që jetoj në shkretëtirë të mos rri pa fryta. Ajo iu përgjigj: "Avva Zosima, ti duhet të lutesh për mua dhe për të gjithë, sepse ty të ra shorti për të. Por, meqë më urdhëron, do ta bëj me dëshirë.

3. Lutet e ngritur në ajër

Pasi tha këto gjëra, gruaja u kthye nga lindja dhe, pasi ngriti duart përpjetë, filloi të lutet, duke pëshpëritur, por nuk dëgjohej asnjë gjë. Prandaj dhe Zosimai nuk dëgjonte asgjë dhe qëndronte përtokë i mbushur me frikë pa thënë asgjë, duke parë poshtë. Meqë ajo u vonua, duke u lutur, ai pa atë që po lutej, duke u ngritur më këmbë një pëllëmbë nga toka, pa atë që qëndronte e ngritur në ajër rreth një metër. Kur pa këtë, Zosimai u tremb më tepër dhe ra përtokë dhe nga ankthi u bë gjithë djersë dhe nuk guxonte që t'i thoshte asgjë asnjert". I gjendur shtrirë dhe i skandalizuar mendoi: "Mos është frymë dhe duket sikur falet? Pasi gruaja i erdhi afër, i thotë: "Pse Avva të shqetësoj në mendimet? Mos u skandalizove për shkakun tim, mos kujton se jam frymë e dukem sikur falem? Mësoje, o njeri, që jam një grua mëkatare, por jam e pagëzuar dhe nuk jam frymë dhe, pasi tha këto, bëri shenjën e kryqit në ballë, në sy, në buzë duke thënë: "Perëndia, Avva Zosima, le të na mbrojë nga dinaku dhe kurthet e tij".

4. Zosimai kërkon të dijë se cila është

Kur dëgjoji gjithë këto, Zosimai ra përtokë dhe, pasi preku këmbët e saj, tha duke qarë: "Të betohem në emër të Krishtit, Perëndisë sonë, i cili lindi nga virgjëresha, të mos fshihesh nga shërbëtori yt, kush je, nga erdhe, nëpërmjet çfarë mënyre erdhe në shkretëtirë të banosh? Mos më fshih gjë që të përket dhe m'i trego të tëra që të shfaqen madhështimet e Perëndisë. Sepse mençuria e fshehur dhe

thesari që nuk duket, nuk vlejné për asnjë njeri, ashtu siç është shkruar në Shkrimin e Shenjtë. M'i thuaj pra të gjitha për hir të Zotit, sepse nuk do t'i thuash për t'u mburrur, as për t'u treguar, por, që të më vësh në dijeni mua, mëkatarin dhe të padenjin për të besuar te Perëndia për të cilin jetoni, për këtë arsye më drejtoi tek kjo shkretëtirë që të më shfaqë gjithçka që lidhet me ty. Pastaj nuk kemi të drejtë ta kundërshtojmë dëshirën e Perëndisë, sepse, nëse nuk do të ishte dëshirë e Perëndisë të të njoh dhe të mësoj se si luftove, atëherë nuk do ta lejonte të të shihte njeri. Dhe as nuk do të më ndihmonte të bëja kaq rrugë, mua, që nuk munda të dal as nga qelia ime.

5. Oshënarja tregon të kaluarën e saj

Pasi tha këto dhe të tjera Avva Zosimai, iu afrua gruaja dhe, pasi e ngriti nga toka, i tha: " Më vjen turp, Avva im, që të të tregoj veprat e mia, sepse janë të mbushura me turp, por, meqë pe lakuriq trupin tim, do të të paraqes lakuriq gjithë veprimet e mia, që të njohësh mirë sesa mëkatar është shpirti im. Eshtë gabim që mendove se nuk erdha të të tregoj ato që më takojnë, gjoja që të mos mburrem, e me çfarë të mburrem, kur unë u bëra vegël e djallit. E di gjithashtu se, kur të filloj tregimin tim, do të detyrohesh të ikësh nga unë, ashtu siç largohet dikush nga gjarpri, pa dashur të dëgjosh veprat e mia të këqija. Por unë do të t'i tregoj pa lënë asnjë e të kërkoj që të mos e ndalosh lutjen, se mbase gjej mëshirën e Perëndisë "Ditën e Gjykimit". Dhe në kohën që lotët e plakut rridhnin nga sytë e tij, gruaja nisi tregimin e saj.

"Unë, vëlla, kam atdhe Egjiptin.

Në kohën që jetonin prindërit e mi dhe unë isha 12 vjeç, i lashë dhe vajta në Aleksandri. Atje shumë shpejt u tërhoqa në veprime mëkatore dhe hoqa virgjërinë time, sepse iu dorëzova pasionit të kurvërisë. Për 17 vjet, më fal, isha një grua publike dhe u bëra tundim për njerëzit. Këtë e bëra, ju flas sinqerisht, jo për të fituar para, megjithëse shumë vetë më jepnin, por unë nuk i merrja, por që të vinin sa më shumë dhe unë të kënaqja pasionin tim, Dhe të mos kujtoni se nuk merrja para se isha e pasur. Përkundrazi, jetoja me punë dore. Kisha epshe të papërmbajtura për shkak të të

cilëve zvarritesha në ndyrësi. Gjithashtu, më dukej se kjo që jeta, që të zbatoj sharjen e natyrës. Kështu jetoja, kur një verë pashë shumë njerëz nga Libia dhe Egjipti që drejtoheshin për nga deti dhe pyeta njerin prej tyre që të merrja vesh se ku shkonin. Ai m'u përgjigj: "Shkojmë në Jeruzalem sepse pas pak ditësh do të festohet Ngritja e Kryqit të Nderuar". I thashë, atëherë, atij: "A më marrin dhe mua me vehte, nëse i ndjek? Ai m'u përgjigj: "Nëse i ke shpenzimet e tua, asnjëri nuk të pengon. I thashë atëherë atij; "Në të vërtetë shpenzimet nuk i kam dhe do të futem në anije duke dhënë trupin tim në vend të tyre" Sepse qëllimi im për të shkuar (më falni Avvai im), ishte që të gjeja shumë dashnorë të pasionit tim. T'i thashë,- Avva Zosima, - mos më detyro të them dhe turpin e veprave të mia, sepse tmerrohem, i di Perëndia, sepse do të të njollos edhe ty edhe ajrin, duke thënë gjithë veprat e mia".

6. Zosimai i jep zemër që t'i thotë të tëra

Zosimai, duke lagur me lot tokën, iu përgjigj: "Thuaji, nënë oshënare, mos e ndërprit vazhdimin e këtij tregimi të dobishëm" Ajo prapë, duke marrë fjalën, shtoi si më poshtë: "Ai i riu, pasi dëgjoi fjalët e mia të ndyra, iku duke qeshur. Unë, pasi hodha furkën time që e mbaja rastësisht atëherë, vrapova drejt detit ku pashë të vraponin të tjerët. Atje dallova dhjetë a më tepër të rinj dhe me trup të bukur që m'u dukën se e kënaqnin qëllimin. Qëndronin dhe prisnin edhe bashkëatdhetarë të tjerë, sepse dhe të tjerët që vajtën përpara, u futën brenda në anije. Atëherë, unë, pasi kërceva pa turp mes tyre, u thashë: "Më merrni dhe mua atje ku do të shkoni dhe po ju them nuk do të jem e padobishme." Pastaj, pasi thashë fjalë nga më të ndyrat, i bëra që të gjithë për të qeshur. Ata, pasi kuptuan dëshirat e mia të ndyra, më drejtuan tek anija që ishte gati, sepse në këtë kohë arritën dhe ata që prisnin". "Sa ndodhën më vonë si të t'i tregoj, o njeriu im, cila gjuhë mund të tregojë edhe çfarë veshësh të dëgjojnë ato që ndodhën gjatë udhëtimit. Nuk ekziston lloj mëkati trupor që të mos jetë bërë, duke i detyruar unë ata budallenjtë që ta bëjnë". "Dhe tani, Avvai im po habitem, sesi deti duroi mëkatet e mia trupore. Si nuk hapi toka gojën e saj, që të më thithte të tërën në Ferr, që mashtrova kaq shumë shpirtra. Por, siç duket, Perëndia

kishën e Shën Joan Pagëzorit që gjendet pranë Jordanit dhe, pasi u luta në fillim, vajta pastaj në lum ku lava duart dhe fytyrën dhe pastaj u kungova me Misteret e Shenjtëruara. Pasi hëngra gjysmën e bukës piva ujë nga lumi Jordan dhe fjeta përtokë.

Ditën tjetër gjeta një anije të vogël, që më kaloi në vendin përballë, ku kërkova përsëri drejtuesen time, që të më drejtonte atje ku ajo do ta gjykonte të dobishme. Kështu erdha në këtë shkretëtirë dhe që atëherë e deri më sot jam këtu, duke iu lutur Perëndisë, i Cili shpëton të gjithë ata që kthehen tek Ai".

9. Jeta e saj në shkretëtirë

Zosimai i tha asaj: "Sa vjet ke, nënë oshënare, që banon këtu në shkretëtirë. Iu përgjigj gruaja: "Dyzet e shtatë, ashtu më duket, qëkur ika nga qyteti i shenjtë". Tha Zosimai: "Dhe ku e gjen ushqimin, o zonja ime?" Tha gruaja: "Kalova lumin Jordan me dy bukë e gjysëm dhe, pasi u thanë, u bënë si guri dhe me ato u ushqeva disa vjet". I tha ai: "Ishe këtu dhe kalove kaq shumë vjet pa të lëkundur asnjë tundim?" Iu përgjigj gruaja: "Më pyete Avva Zosima gjë për të cilën unë tmerrohem që ta them, sepse po të kujtoj ato që unë durova dhe tundimet që më mbuluan, kam frikë se mos prapë do të ngacmohem nga ata". Tha Zosimai: "Mos lë, zonja ime, asgjë pa shprehur, sepse, pasi të pyeta për këto, duhet të m'i tregosh të gjitha me hollësi". Ajo iu përgjigj: "Beso, Avva Zosima, se kalova 17 vjet në këtë shkretëtirë duke luftuar kundër dëshirave të mia të kota, sepse çdo herë që shijoja ndonjë ushqim, dëshiroja më shumë mishrat dhe peshqit që ishin në Egjipt si edhe verën që më pëlqente, kur jetoja me njerëzit. Ndërsa këtu asgjë nuk kisha se çfarë të pija, ndaj u mundova kaq shumë nga mungesa e tyre. Gjithashtu më vinte dëshira për të kënduar këngët e ndyra që gjithnjë më nxisnin të këndoja, këngët e demonëve që kisha mësuar. Menjëherë, me lot në sy dhe duke i rënë gjoksit, solla ndër mend marrëveshjen që nënshkrova duke shkuar në shkretëtirë. Gjendesha përpara ikonës së Shën Marisë, të mbrojtëses sime dhe lutesha me lot në sy që të më dëbonte mendimet që torturonin shpirtin tim të mjerë. Kur lotoja për shumë kohë dhe godisja gjoksin,

shikoja që nga çdo drejtim kishte dritë rreth meje dhe që atëherë, pas furtunës mbretëronte qetësia brenda meje".

Mendimet që më çonin në kurvëri, si të ti tregoj Avva: "Një zjarr ndizej brenda zemrës time të mjerë që më ndizte dhe më nxiste dëshirën e kurvërisë. Menjëherë, sapo më kapte një mendim i tillë, rrëzohesha dhe lagia me lot tokën, sepse mendoja se ajo që më garanton gjendej përpara meje, si mbrojtës dhe do të më dënonte për shkarje. Nuk ngrihesha nga toka edhe sikur të kalonte 24-orëshi, derisa ajo drita e ëmbël të ndriste rreth meje dhe të dëbonte mendimet e mia që më bezdisnin. Sytë e shpirtit i kisha vazhdimisht të kthyer nga garantuesja ime nga e cila kërkoja të më ndihmonte në këtë oqean të shkretëtirës ku unë gjendesha. Me të vërtetë e kisha këtë ndihmë dhe kështu kalova këtë periudhë 17-vjeçare duke luftuar kundër miliona rreziqeve. Që atëhere dhe deri tani më mbështet në gjithçka me çfarëdo mënyrë. Tha Zosimai tek ajo: "Nuk kishe nevojë për ushqim dhe veshëmbathje?" Ajo iu përgjigj: "Siç të thashë, pasi harxhova ato bukë gjatë 17-vjetëve, ushqehesha me barishte dhe gjëra të tjera që gjeja në shkretëtirë. Mantelin që kisha, kur kalova Jordanin, u shkatërrua dhe kështu ndjeja shumë të ftohtë në darkë dhe shumë vapë ditën. Kaq kohë digjesha nga ngrica dhe shumë herë ndodhte që të bija poshtë e të ngelesha pa lëvizur dhe pa ndjenja. Kisha për të luftuar kundër shumë tundimeve të padëgjua. Që atëherë deri sot fuqia e shumëllojshme e Perëndisë pa shpirtin tim mëkatar dhe trupin tim të përlulur dhe nënkuptoj të këqiat e ndryshme nga të cilat më shpëtoi Zoti. Duke pasur si ushqim shpresën e shpëtimit tim, ushqehesha me fjalët e Perëndisë që kishin pushtet mbi gjithçka, sepse Ai tha: "Njeriu nuk jeton vetëm me bukë". Kur Zosimai dëgjoi se ajo shprehu edhe pjesë nga Shkrimi i Shenjtë, nga Moisiu edhe nga Jovi edhe nga libri i psallmeve, i tha: "Lexove zonja ime psallme e libra të tjerë?" Ajo buzëqeshi dhe i tha plakut: "Beso, njeriu im, që nuk pashë njeri tjetër që atëherë që kalova Jordanin përveç teje, por as dhe ndonjë kafshe të egër apo shpend që atëherë që banova në shkretëtirë. Si rrjedhim nuk mësova shkrim e këndim dhe nuk dëgjova njeri të psallte dhe të lexonte. Por fjala e Perëndisë që është e gjallë dhe energjike, ajo e mëson njeriun. Deri këtu mbaron tregimi im. Tani kërkoj në emrin

e Perëndisë që u bë njeri, të lutesh për mua mëkataren. "Pasi ajo tha këto, Plaku u nxitua të verë metani duke thirur me lot në sy. I bekuar është Perëndia që krijoi gjëra të mëdha dhe të mrekullueshme, të lavdëruara dhe të denja, numri i të cilëve nuk mund të llogaritet. I bekuar është Perëndia i Cili më tregoi të gjitha ato që fali tek ata që kanë frikë. Sepse me të vërtetë, Zot, Ti nuk braktis ata që të kërkojnë.

10. Oshënarja ndahet nga Zosimai

Ajo, si iu afrua plakut, nuk e la të mbarojë metaninë e tij, por i tha atij: "Të gjitha këto që dëgjove, të flas në emër të Shpëtimtarit tonë Iisu Krisht, Perëndisë sonë, të mos ia thuash asnjëri derisa të vdes. Tani shko dhe përsëri do të më shohësh vitin e ardhshëm. Të bësh vetëm për Zotin atë që unë të them; në kreshmat e shenjta të vitit të ardhshëm, mos kalo Jordanin, ashtu siç bëjnë zakonisht në manastir". Habitej Zosimai duke dëgjuar që ajo dinte edhe rregullin e manastirit dhe nuk thoshte gjë tjetër përveç se "Lavdi Zotit i Cili u fal shumë gjëra atyre që e duan Atë". Ajo tha: "Qëndro Avva Zosima, siç të thashë në manastir, sepse po të duash të dalësh nuk do të të bëjë mirë. Kurse të Enjten e Madhe merr kungimin e shenjtë dhe hajde në atë vend të Jordanit, që është afër zonave të banuara, që të vij atje të kungohem me dhuratat jetëdhënëse, sepse që atëherë që u kungova në tempullin e Pararendësit, para së të kaloja lumin Jordan, nuk jam kunguar përsëri. Prandaj të lutem mos e neglizho ftesën time, të më sjellësh patjetër këtë mister të Shenjtë, në kohën që Krishti bëri pjesëmarrës nxënësit e Tij në Darkën Mistike. Kurse Avva Joanit t'i thuash këto fjalë: "Kujdes vëllai im, nga vetja jote, nga murgjërit e manastirit, sepse atje bëhen disa gjëra që duhen korrigjuar. Por nuk dua t'i thuash tani këto gjëra, po kur do t'i lejojë Zoti." Pasi tha këto, kërkoi nga Plaku të lutet dhe iku në thellësi të shkretëtirës. Zosimai, pasi u gjuhëzua dhe iu fal tokës, ku ishin gjurmët e këmbëve të saj, lavdëroi Perëndinë dhe, pasi e falenderoi, u kthye në një qetësi trupore dhe shpirtërore duke lavdëruar dhe duke falenderuar atë. Pasi kaloi përsëri shkretëtirën, arriti në manastir ditën që zakonisht ktheheshin ata që rrinin atje.

11. Zosimai përsëri në manastir

Dhe gjatë gjithë atij viti, plaku pushtonte pa guxuar të thotë tek asnjëri asgjë nga sa pa, vetëm i lutej nga brenda Perëndisë t'i tregonte përsëri personin që ai dëshironte. Mërzitej dhe hidhërohej shumë, kur mendonte për periudhën vjetore, donte, nëse ishte e mundur, që viti të bëhej një ditë. Kur arriti e diela që do të fillonte kreshma e Shenjtë, menjëherë pas uratës së caktuar për këtë, të gjithë të tjerët duke psallur dolën, veç ai u sëmur dhe u detyrua të qëndrojë në manastir. Kujtoi atëherë oshënaren që i tha: "Nëse do që të dalësh nuk do të të bëjë mirë". Kur kaluan pak ditë, u shërua dhe qëndroi në manastir.

12. Zosimai shkon në takim

Kur murgjërit u kthyen dhe arriti nata e Darkës Mistike, bëri si e urdhëroi oshënares, pasi vuri në një gotë të vogël Trupin dhe Gjakun e kulluar të Krishtit, Perëndisë sonë, iku që në mëngjes, duke marrë me vehte një shportë prej kashte me thjerrëza të lagura. Kur arriti në Jordan, qëndroi në breg dhe priste që të vinte oshënarja. Meqë vononte të vinte, Zosimai qëndronte në gatishmëri, duke parë me kujdes nga shkretëtira, dhe duke pritur ta shikonte. Thoshte me vete Plaku: "Mos ka ndodhur gjë dhe e pengoi të vinte? Mos ka ardhur dhe nuk më ka gjetur?" Pasi tha këto, lotoi dhe mori frymë thellë dhe, duke ngritur sytë nga qielli, iu lut Perëndisë duke thënë: "Zot, më lejo të shoh atë që unë dëshiroj të mos iki pa gjë, dhe i rënduar nga mëkatet e mia". Në kohën që lutej dhe thoshte këtë duke qarë, ra në një mendim tjetër duke thënë nga brenda tij "Kur të vijë, si do ta kalojë Jordanin dhe të vijë pranë meje, përdërisa nuk ka anije. Mjerë, unë, pastaj, i paafiti, që do të më mungojë një e mirë kaq e madhe, bekimi i oshënares".

13. Oshënarja kungohet

Në kohën që Zosimai mendonte këto, arriti dhe gruaja oshënares që qëndroi në anën tjetër të lumit. Atëherë, Zosimai qëndroi në këmbë duke u gëzuar dhe duke lavdëruar Perëndinë. Por vazhdonte të luftonte me mendimin e tij si do të kalonte lumin, kur e sheh atë duke bërë shenjën e kryqit, (megjithëse ishte natë kishte dritë se

ishte hënë e plotë), dhe pasi eci sipër ujit, erdhi pranë tij. Sapo ai vuri metani, ajo e pengoi duke i thënë; "Avva, do të vesh metani ti që je prift dhe mban dhuratat e shenjta". Ai u bind dhe atëherë oshënarja i tha: "Beko, At, beko". Plaku, duke u mrekulluar për këtë pamje, iu përgjigj asaj. "Me të vërtetë është i vërtetë Perëndia, që tha se mund t'i ngajmë atij, mjafton që të duam të pastrojmë veten tonë. Lavdi o Krisht, Perëndia ynë, i Cili nuk kursen mëshirën Tënde për mua, shërbëtorin tënd. Lavdi Ty, o Krisht, Perëndia ynë, i Cili më tregove nëpërmjet shërbëtores tënde sesa larg jam nga përsosmëria". Në kohën që thoshte këto, gruaja kërkoi të thotë: "Besoren" dhe "Ati ynë" dhe, kur mbaroi, përqafoi sipas zakonisht monakal dhe u kungua me misteret e Shenjta. Pasi ngriti duart e saj në qiell, mori frymë me lot në sy dhe tha: "Tani më merr nga kjo jetë me paqe, sepse pashë vetë shpëtimin që buron prej Teje. Atëherë, i thotë plakut: "Më fal, Avva, dhe më përmbush dëshirën tjetër; Të kthehesh tani me ndihmën e Perëndisë në manastir dhe vitin tjetër të vish përsëri në atë kaçube ku më takove herën e parë, të vish patjetër dhe do të shohësh siç dëshiron Zoti". Zosimai iu përgjigj: "Do të isha i lumtur sikur të isha i shenjtë, të të ndiqja që tani dhe të shikoj fytyrën tënde të nderuar. Por merr dhe ha nga ky ushqim i paktë që të solla". Dhe, duke i thënë këto, i dha shportën e vogël që mbante. Gruaja, pasi mori me majat e gishtërinjve 3 kokrra thjerrëza, i vuri në gojë duke thënë: "Është i mjaftueshëm Hiri i Shpirtit të Shenjtë, të mbajë dhe të ruajë qenien e shpirtit të pastër". Dhe, pasi i tha këto plakut, dhe i kërkoi që të lutet tek Zoti për atë mëkatoren. Plaku i preku atëherë këmbët e saj dhe, pasi u lut me lot në sy, e la të ikte, sepse nuk guxonte ta mbante më. Oshënarja, si bëri përsëri shenjën e kryqit, eci sipër ujit të lumit, si më përpara, dhe e kaloi. Zosimai u kthye përsëri me shumë gëzim dhe frikë njëkohësisht, por tallej me veten e tij që nuk pyeti të mësojë emrin e oshënares. Shpresonte që këtë ta arrinte vitin e ardhshëm.

14. Vdekja e oshënares

Kur kaloi viti, Zosimai erdhi përsëri në shkretëtirë dhe vajti të shohë atë grua të çuditshme. Pasi eci gjithë rrugës, arriti në atë vend që kërkonte. Pa djathtas dhe majtas duke u munduar të kate gjahun e tij si gjuetar. Meqë nuk

shikonte me asnjë vend asgjë që të lëvizte, filloi të qante dhe, pasi ngriti shikimin e tij lart, u lut duke thënë: "Më trego, Zoti im, thesarin, d.m.th Engjëllin tokësor, bota për të cilin nuk është e denjë. Dhe në kohën që lutej për këto, arriti në vendin e njohur ku gjeti oshënaren të vdekur me duar të kryqëzuara dhe të kthyer për nga lindja dhe, pasi rendi pranë saj, ia lau këmbët me lot, sepse nuk guxonte ta prekte në asnjë vend tjetër. Dhe si qau mjaft dhe tha psalmet e duhura, mendonte: "Mos duhet të varros lipsanin e saj të shenjtë. Ose mos nuk duhet ta bëj, sepse nuk i pëlqen asaj? Dhe në kohën që mendonte këto, pa të shkruara në tokë fjalët "Avva Zosima, varros në këtë vend lipsanin e Maries dhe lutju Perëndisë për mua që vdiqa në muajin prill, natën e parë të Pësimit Shpëtimtar, gjatë të cilës u kungova. Kur i lexoi plaku, u gëzua që mësoi emrin e saj dhe që në kohën kur ishte kunguar me Misteret e Shenjta, erdhi në këtë vend dhe vdiq dhe se rrugën të cilën Zosimait iu desh ta bënte për 20 ditë e me shumë mundim, Maria e bëri për një orë dhe menjëherë e dorëzoi shpirtin e saj tek Perëndia.

15. Varrimi i lipsanit të saj

Dhe duke lavdëruar Perëndinë dhe duke lagur trupin e Maries me lot, tha nga brenda tij. "Eshtë momenti, o Zosima i përulur, të zbatosh urdhërin, po si do të hapësh, o i mjerë, gropën pa pasur asnjë lloj mjeti? Dhe, pasi tha këto, pa më tutje një dru të vogël të hedhur përtokë që, pasi e mori, filloi të gërmojë me të. Meqë toka ishte e fortë dhe nuk gërmohej, kështu plaku vuajti shumë dhe u lodh. Për një moment mori frymë thellë dhe, pasi ngriti fytyrën, pa një luan të madh të qëndronte pranë lipsanit të oshënares dhe po i lëpinte këmbët e saj. Ai, sapo kish parë kafshën e egër, nga frika u tmerrua, por kujtoi fjalët e oshënares që tha që asnjëherë nuk pa kafshë të egër, bëri shenjën e kryqit dhe besoi se fuqia e oshënares do ta ruante nga çdo rrezik. Luani, pasi erdhi pranë Jerondës, e lëpiu tek këmbët. Atëherë, Zosimaj, pasi iu kthye atij, i tha: "Përderisa, o kafshë e shenjtë, lejoi që të varrosët lipsani i saj, përderisa unë jam i vjetër dhe nuk mund të gërmoj gropën, se asnjë vegël të përshtatshme nuk kam për këtë qëllim dhe as nuk mund të shkoj ta marr për shkak të largësisë së madhe, hape ti gropën me thonjtë

e tu që të vendosim mbi tokë lipsanin e Oshënares". Menjëherë, pas fjalëve të plakut, luani gërmoi me këmbët e përparme gropën aq sa duhej për varrosjen e trupit të saj. Plaku, pasi lau me lot këmbët e oshënares dhe pasi u lut shumë që të ndërmjetësonte tek Perëndia për të gjithë, mbuloi trupin me dhe, në tokën që gjendej edhe luani, pasi më përpara mbuloi trupin e oshënares me atë mantelin e grisur që i kishte hedhur Zosimai herën e parë që e kishte takuar që qysh atëherë Maria mbulonte disa pjesë të trupit të saj. Pastaj ikën që të dy, luani iku si një dele në thellësi të shkretëtirës, Zosimai u kthye prapë në manastir duke bekuar dhe lavdëruar Perëndinë. Atje ua tregoi të tëra murgjërve, pa fshehur asgjë nga sa kishte dëgjuar dhe kish më parë. Murgjit ia dëgjuan gjërat madhështore të Perëndisë, u mahnitën dhe me shumë frikë dhe pasion përkujtuan oshënaren. Igumeni Joan, pasi kontrolloi dhe gjeti sipas këshillës së oshënares disa gabime në manastir, u kujdes që t'i korrigjonte që të mos dilte dhe në këtë problem, e padobishme fjala e oshënares. Në këtë manastir vdiq më vonë dhe Avva Zosimai në moshën 100-vjeçare.

Jeta e shën Theodorës së Aleksandrisë

Rrojtë në vitet e mbretit Zinon 474 pas Krishtit. Lindi dhe u rrit në qytetin e madh të Aleksandrisë. Në këtë qytet prindërit e martuan që në moshë të vogël me një të ri besimtar dhe bujar, ishte i mençur dhe rronin ne dashuri, bashkëshortët e krishterë. Burri shikonte urtësinë dhe besimin e gruas dhe bëhëj më i urtë e besnik dhe gruaja shikonte dashurinë e burrit sipas Ungjillit dhe bëhej më e dashur në jetën e përditshme. Por nuk ishte e mundur që po të rronin me porositë e Ungjillit, të mos kishin ngacmime. Për këtë djalli duke parë këto çaste të lumtura që rronin sipas porosive të Perëndisë, me adhurim dhe pastërti, i urreu dhe vuri çdo djallëzi që t'i ndajë. Ndezi në zemrën e një të pasuri dhe aristokrati dashuri të madhe për Theodorën. Për këtë ai u dha magjistarëve shuma të mëdha lekësh që ta shtienin në kurth. Një nga magjistarët pasi bëri magji, filloi t'i flasë e ta fusë në mëkat ma aristokratën. Theodhora iu përgjigj: "Pse më detyron të bëjë një gjë kaq të keqe? Unë kam frikë ditën e gjyqit, kam frikë nga demonët e nga ferri, por dhe atë e kam frikë që do të bëhet dëshmitar i kësaj vepre të keqe. Magjistarja i thotë: "Mos ki frikë bija ime, dëgjo vetëm këshillën time. Aristokrati do të të takojë pasi të perëndojë dielli, kështu që nuk do të të shohë asnjë njeri për të të kallëzuar as para Perëndisë, as para njerëzve. Atëherë për fat të keq Theodhora që besonte shpejt, u bind në veprat e djallit, pranoi dhe ra në mëkat. Kur u bë mëkati, ndërgjegjia filloi si thikë ta ngacmojë thellë ne zemër. Sepse një shpirt kur njeh dashurinë e Perëndisë dhe pastaj bën një mëkat, nuk njeh ngushëllim.

Kur kujtonte jetën e mëparshme, nderin, dashurinë, qetësinë dhe si i humbi ato, i digjej zemra nga hidhërimi dhe qante hidhur. Kishte turp t'i kërkonte falje Perëndisë. Burri i saj duke mos ditur shkakun dhe duke e parë kaq të dëshpëruar, mendohej ta ngushëllonte, por ajo nuk gjente gjëkundë ngushëllim. Iku fshehur një natë nga shtëpia dhe

shkoi në një manastir grash. Pasi takoi igumenën që ishte një njeri i respektuar dhe e besuar, kërkoi t'i sillnin Ungjillin që të shihte sa i tha magjistarja. Donte të dinte nëse Perëndia e kish parë natën mëkatit që bëri. Igumeni iu përgjigj: "Ç'gjë bëhet në këtë botë, e vogël apo e madhe dhe nuk e di Perëndia? Ai që i dha sytë e veshët njeriut, të mos shohë e të mos i degjojë të gjitha? Dhe vetëm të lëvizë e të mendojë njeriu dhe gjënë më të vogël e di Perëndia. Nëse do të çlirohesh sa më shpejt nga kjo plagë që të hidhëron, rrëfeja të keqen Perëndisë dhe do të të shërojë. Theodhora kërkonte me lot t'i sillnin Ungjillin dhe kur e sollën e hapën. U gjend faqja që thoshte "ç'kam thënë e thashë edhe e kam shkruar." Kjo e bëri të çmendet nga hidhërimi i saj, se e kuptoi që Perëndia i dinte të gjitha. Pas kësaj thoshte se nuk ishte e denjë të shikonte as qiellin, as diellin as erën nga mëkati që bëri. Për këtë nuk mundi të gjente tjetër rrugë, veçse të linte botën dhe të mbyllej në manastir që të jetonte me Perëndinë. Por meqë e dinte që i shoqi do ta kërkonte kudo e do ta gjente, një natë veshi rrobat si të burrave dhe shkoi në një manastir burrash jashtë Aleksandrisë.

Kur mbërriti në këtë manastir u lutej vëllezërve që ta praninin se kishte vendosur të bëhej murg. Vëllezërit iu përgjigjën se nuk mund ta praninin menjëherë, por të mbetej gjithë natën jashtë manastirit. Qëllimi: ta provonin sa durim kishte e pastaj ta praninin. Kur dëgjoi këtë Theodhora, megjithëse e dinte se në shkretëtirë kishte egërsira, e pranoi me kënaqësi dhe ndenji gjithë natën jashtë manastirit. Perëndia e ruajti siç ruajti Danielin nga luanët dhe u gdhi pa pësuar gjë të keqe. Ditën tjetër kur vëllezërit panë me sa zell dhe durim u bind, e pranuan si burrë me shumë dashuri në shoqërinë e tyre. Igumeni e mori veçan dhe e pyeste: "Si quhesh? Pse do ta lësh botën e do të bëhesh murg. Mos ndodhesh në një nevojë të madhe? Iu përgjigj Theodhora: "Asnjë nevojë nuk më bëri të bëhem murg, vecse dëshira ime të lë botën dhe të lusë Perëndinë të falë mëkatet e mia. Emri im është Theodor dhe jam shërbëtori dhe nxënësi yt i bindur. Igumeni i thote: "Dëgjo vëlla Theodor, mëso se këtu ku do të qëndrosh e do të rrosh, do të provosh shumë mundime, bile shumë të rënda. Duhet bindje në punët e manastirit jo vetëm brenda por dhe

jashtë manastirit dhe kur paraqitet nevoja dhe në vende të tjera. Të gjitha duhet t'i bësh pa rënkuar, paralelisht duhet të jesh i saktë në pagjumësi, lutje, kreshmë dhe në të gjitha gjërat e manastirit. Kur i dëgjoji këto kjo grua e lumur, i pranoi në zemrën e saj me gëzim dhe premtoi se me ndihmën e Perëndisë do t'i bënte të gjitha. Atëherë igumeni e bëri murg dhe i caktoi punët që do të bënte në manastir. Punoi tetë vjet për të bërë bahçet nga ku etërit merrnin zarzavatet e tyre, bluante grurin për bukë dhe me gjithë këto lodhje asnjë herë nuk mungoi nga kisha, por shkonte e para dhe i bënte të gjitha me ndërgjegje. Rrinte në një qoshe, qante dhe me zë të ulët thoshte: "Falmë o Zot se fëlliqa stolinë e pagëzimit." Kaloi kohë dhe në manastir mungoi vaji. Igumeni e dërgoi me dy gamile në Aleksandri që të sjellë vaj. Siç doli nga manastiri dhe eci pak, takoi të shoqin dhe kjo u bë me planin e Perëndisë. I shoqi, që kur e humbi, nuk i pushuan lotët dhe dhimbja e tij ishte se mos kish ikur me ndonje burrë tjetër dhe i lutej Perëndisë t'ia paraqiste se ku ishte. Perëndia që iu dhimbs, i dërgoi një ëngjëll që i tha: "në do ta shohësh me sytë e tu Theodorën, shko në filan rrugë dhe atje do të takosh një njeri që po e pe mirë me vërejtje në fytyrë dhe do të gjesh atë që kërkon." Sipas fjalës së ëngjëllit u ngrit shpejt dhe shkoi në vendin e caktuar dhe u takua fytyrë më fytyrë me Theodorën. Theodhora e njohu menjëherë, kujtoi sa mirë kishin rrojtur, kujtoi mëkatin dhe sytë e saj u mbushën me lot. U afrua e takoi dhe vazhdoi rrugën, kurse ai meqë kjo kishte rroba burrash dhe nga mundimet e vuajtjet që kaloi, fytyra i kish ndryshuar dhe nuk e njohu. E përshëndeti dhe vazhdoi rrugën. Atëherë filloi t'i ankohet me tepër Perëndisë se gjoja ëngjëlli e gënjeu dhe nuk ishin të vërteta ato që i tha. "Sipas fjalëve që thashë, murgu që pe ishte gruaja jote"- tha ëngjëlli.

Që atëherë, i shoqi e kuptoi se Theodhora nuk kish shkuar me burrë tjetër dhe e pushoi dhimbjen duke e pranuar si vullnet të Perëndisë. E lumura Theodorë filloi përpjekje më të mëdha dhe çdo ditë mbushej më tepër zemra e saj me dashurinë për Perëndinë. Në fillim hante një herë në ditë bukë e ujë pastaj në çdo dy ditë, ndërsa më tepër punonte në manastir. Pastaj luti igumenin ta lejonte të hante një herë në javë dhe e mori lejen. Pastaj kërkoi të

vishte rroba të leshta në trup që të shponte atë trup që mëkatoi. O dëshirë e lumur e Theodorës! Megjithatë kurre nuk harronte se kishte mëkatuar para Perëndisë: por Perëndia jo vetëm që e fali, por e nderoi me vyrtete të rralla. Afër manastirit ishte një liqen brenda së cilit rronte një krokodil i madh që hante njerëzit e kafshët që i afroreshin. Ishte tmerr i madh i njerëzve që rronin afër, prandaj prijësi i qytetit të Aleksandrisë vuri ushtarë që ta ruanin liqenin, se sa nuk e dinin dhe kalonin atje, përfundonin tek krokodili. Igumeni që njihte vyrtetet e Theodorës, mendoi se nuk ishte e mundur që Perëndia të mos i kishte falur vyrtete të veçanta, pas pendimit të saj, prandaj e ftoi dhe i tha: "Biri im, merr këtë shtëmbë dhe shko në liqen e mbush ujë. Ajo sa dëgjoi kërkesën e Igumenit, nga dëshira për t'i shërbyer nuk u shtang, por rrëmbeu shtëmbën dhe u nis.

Kur mbërriti aty me besim e shpresë u afrua të mbushte ujë në shtëmbën që mbante, dhe ushtarët panë një çudi të tmerrshme. Siç hyri shenjtorja të mbushte ujë në breg, në çast i erdhi krokodili e mori në shpinë, e çoi në mes të liqenit të mbushte ujë të pastër dhe pastaj e nxorri në breg. Kur doli krokodili në breg, duke mbajtur në shpinë oshënaren, Theodhora i bëri shenjën e kryqit dhe kafsha ngordhi duke shpëtuar gjithë njerëzit nga frika dhe tmerri. Të gjithë falenderuan shenjtorin dhe lavdëruan Perëndinë. Disa murgj, i zuri zilia. Ata kur dëgjonin që e mburrnin dhe kur shikonin jetën e saj ëngjëllore e urrenin shumë. Për këtë thirrën murgun Theodor pa i thënë gjë igumenit dhe i dhanë një letër për t'ia çuar nje eremiti në shkretëtirë se ishte e nevojshme.

Në fakt donin që natën që do të udhëtonte, ta hanin egërsirat se shkretëtira ishte e mbushur me egërsira e gjarpërinj helmues. Këta u munduan ta vrisnin, por atë që ata mendonin për të keqe, Perëndia e përdori për të bërë një çudi të madhe. Siç ishte e gatshme doli nga manastiri të zbatonte urdhrin dhe duke ecur natën nëpër shkretëtirë humbi rrugën e nuk dinte ku të shkonte. Atëherë u paraqit para saj një kafshë e egër që iu bë udhërrëfyes dhe e çoi deri në qelinë e eremitit që të çonte letren. Jo vetëm e çoi, por dhe e ktheu atë në manastir. Sapo u kthye, shkoi tek igumeni për t'i dhënë llogari për punën e bërë, ndërsa kafsha iu hodh portierit dhe desh e shqeu. Ai ulëriti dhe vrapoi në

gjithë manastirin, por askush nuk guxonte t'i afrohej egërsirës, por vetëm shenjtjorja e cila e rrëmbeu nga njeriu, e qortoi, i bëri shenjë e kryqit dhe egërsia ngordhi. Pastaj mori portierin, e leu me vajin e ikonës së Krishtit dhe në çast u bë mirë. Të gjithë mbetën të mahnitur nga veprat e saj. Kur i dëgjoji këto igumeni dhe mësoi se e dërguan me këtë porosi në shkretëtirë, e ftoi dhe i tha: "Vëlla Theodor, më thuaj kush të dërgoi në këtë rrezik të tillë, madje natën. Mendoni tani një shpirt në parajsë se ç'i tha" më fal igumen, por atë çast isha kaq e lodhur sa nuk mbaj mend kush më dërgoi. Kur pa e dëgjoji këto gjëra djalli më shumë e urreu. Pas pak ditësh mbaroi gruri i manastirit. Igumeni e ngarkoi të marrë gamilet dhe të shkojë në Aleksandri për të blerë grurë dhe i tha: "se nëse nuk arrinte të kthehej deri në mbrëmje, të qëndronte në një manastir të vogël që të çlodhej. Këtu ndaloi shenjtjorja se nuk arrinte para perëndimit të diellit të kthehej në manastir.

Në manastirin e vogël ku u gdhi shenjtjorja banonte një vajzë e re, e cila ra në mëkat me një shërbëtor. Në mëngjes ata të dy ikën nga manastiri, ndërsa shenjtjorja mori gamilet dhe u kthye. Vajza kishte mbetur shtatzanë dhe e pyetur nga prindërit me kë e kishte fëmijën iu përgjigj: "Theodhori, murgu, më përdhunoi." Ata e besuan dhe vrapuan në manastir duke thirrur: "Ky murg, Theodhori, nuk pati frikë nga Perëndia dhe turp nga njerëzit dhe bëri këtë punë. Igumeni thirri Theodorën para tyre dhe e pyeti nëse ishin të vërteta, por ajo nuk pranoi. Ata që e akuzonin, u larguan nga manastiri. Kur lindi fëmija, prindërit e vajzës e morën, e hodhën në oborrin e manastirit dhe u larguan. Kjo ishte një vepër e djallit se ajo me vyrtytet e saj e kishte dëshpëruar dhe ai përpiquej t'i ndërpriste rrugën e saj të shenjtë. Por kot mudohej djalli me dredhitë e tij, të gjitha bëheshin nder dhe lavdi e saj. Ç'ndodhi? Besuan të gjithë murgjërit se Theodhori ishte babai i fëmijës, ia dhanë në duar dhe e dëbuan jashtë manastirit. Mori përsipër përkujdesjen dhe rritjen e fëmijës. Bridhte pas dhenve të kërkonte nga çobenjtë qumësht për fëmijën dhe me leshin që i jepnin i bënte rrobat. O durim i tejfuqishëm i kësaj gruaje të lumur. Kush do ta duronte një shpifje të tillë, kur në çast do të mund të dukej pafajësia e saj. Por kjo grua e lumur i duroi të gjitha për shtatë vjet. Kurrë nuk u ankua e nuk tha asnjë

fjalë të hidhur, por duke pasur parasysh mëkatin që kishte bërë, kërkonte nga Perëndia të kishte durim dhe ta falte. Hante barëra të egra dhe pinte ujë nga liqeni. Trupi i qe dobësuar, flokët nga të palarët ishin të ashpra si të kafshëve, lëkura nga dielli ishte e zezë. Megjithëse iu sollën keq, ajo nuk donte të largohej nga manastiri, por bëri një kasollë të vogël jashtë derës dhe qëndroi aty me gjithë foshnjën. Djalli ishte plagosur nga durimi dhe paligësia e saj dhe prandaj nuk pushoi së gjeturi arsye për ta luftuar. Mori pamjen e të shoqit dhe e luste të kthehej në shtëpi. E shoqja, meqë pandeu se ishte i shoqi, mundi ta bindte se e kish lënë botën e tani ishte murgeshë. Ai vazhonte ta luste duke qarë dhe atëherë shenjtorja ngriti dorën për lutje, për të marrë ndihmë nga Perëndia. Siç përmendi emrin e Iisu Krishtit, djalli u zhduk.

Një herë tjetër djalli mblodhi egërsirat e dheut dhe një burrë trupmadh i shtynte ato që të hanin shenjten. Ajo me lutje shpërndau gjithë këtë turmë. Edhe shumë gjëra të tjera përdori djalli. Një natë u paraqitën dhe e rrahën sa mbeti i vdekur. Barinj të që e gjetën vrapuan tek igumeni dhe i thanë që Theodhori vdiq. Dhe prapë me lutje gjeti shëndetin e saj dhe sa erdhën për ta bërë për të vdekur, e panë që lutej dhe thanë që u ngjall përsëri. Atëherë igumeni mendoi se mjaft me mundimet që hoqi që u desh të kishte edhe djalin pranë. Prapë djalli thuri të tjera kurthe, por shenjtorja i bëri kurora lavdie. Pasi kaluan 7 vjet murgjit që e kishin përbuzur lusnin igumenin që ta pranonin prapë në manastir se i mjaftoi dënimi për gabimin që bëri. Igumeni kështu bëri dhe e mori prapë në manastir. Por ai shpirt i lumur nuk ndaloi përpjekjet; me shumë lutje, me shume kreshmë. Igumeni vërente mënyrën e jetesës së saj dhe brenda tij e respektonte më shumë sesa mendonte sa i bindur ishte më parë e sa durim bëri. E kuptonte se kishte shumë hir Perëndie mbi të. Ndodhi atëherë një thatësisë e madhe sa shteruan lumenjtë e rezervuaret e ujit që kishte manastiri. Atëherë igumeni e thirri Theodhorën të merrte një kovë me ujë të nxjerrë nga një pus i thatë. Ajo pa menduar fare me ndjenjën e bindjes që e dallonte, vrapoi për ujë. Dhe vërtet Perëndia i dha hir dhe nxorri kovën plot me ujë. Dhe jo vetëm ky pus, por gjithë pusët e tjera të manastirit u mbushën me ujë. Rrinte fshehur dhe këshillonte djalin.

Igumeni u tha murgjërve të dëgjonin se ç'i thoshte djalit. Çfarë i thoshte Theodhora djalit?

Kështu, dëgjuan murgjërët t'i thoshte Theodhora djalit: "Dëgjo, biri im i dashur. Shoh se jeta ime erdhi në fund dhe unë dëshiroj të shkoj sa më shpejt në jetën e lumur e të vërtetë. Dhe ty, biri im, të lë tek i ati i jetimëve dhe tek igumeni i manastirit. Kërko, biri im, bujarinë e shpirtit e jo të trupit që është e rremë. Mos kërko nder nga njerëz, se ai e ndryshon njeriun, por lavdinë e qiellit. Të jesh i pëmbajtur të lutesh, të duash të gjithë vëllezërit e tu e të ndihmosh se duhet të ndihmosh më të dobtit. Mos kërko të jetosh me mundimin e të tjerëve. Kurrë mos të hash. Kur të pyesin të përgjigjesh, ndryshe të heshtësh. Mos tall asnjë, sidomos kur është me fatkeqësi, por kur sheh njeri të sillt keq, të lutesh shumë për të që ta ndreqë Perëndia. Të vizitosh e të ndihmosh të sëmurët. T'u shërbesh vëllezërve të tu mesa të mundesh qetë bëhesh shërbëtor i Krishtit që u bë për ty shërbëtor. Të kujdesesh mos biesh në ngasje dhe në bie duhet të vraposh të ngrihesh me lutje e të ndreqesh. Nëse rron kështu, biri im, gjithmonë do të të dëgjojë Perëndia dhe do të të ndihmojë. Pas e mësoi kështu djalin, dorëzoi shpirtin e saj të ndritshëm tek Perëndia. Djali filloi të lebetitet e të qajë. Kur e dëgjuan murgjit, vrapuan tek igumeni e i thanë se çfarë dëgjuan dhe sesi vdiq. Atëherë igumeni tha: "Edhe une vëllezërit e mi, pashë një ëndërr të mrekullueshme e që thoshte. Shiko sa vyrtete u përgatitën për nusen e Krishtit, Theodorën. Dhe ndërsa më thanë këto, pashë grumbuj profetësh, apostujsh e martirësh dhe gjithë shenjtorët. Dhe midis tyre u duk një grua e veshur me shkëlqim dhe pyeta: "Cila është?" Dhe më thanë se është Ava Theodhora që shpifën pa të drejtë dhe që pranoi të duronte një vuajtje e shpifje të tillë, nuk pranoi të shfaqet, se cila ishte. Për këtë meriton kaq nder e lavdi. Pastaj kjo pamje u zhduk. Ejani të shkojmë në qelinë e Theodhorit të shikojmë ç'bëhet. Shkuan dhe gjetën djalin duke qarë dhe duke u përpjekur dhe të lumurën të mbaruar. Atëherë u shfaq se shenjtorja ishte grua dhe të gjithë qane hidhur. Atëherë thirrën murgjit që e akuzuan që të kërkonin falje mbi të dhe ata nga frika e hutimit, ranë në gjunjë pranë kufomës dhe i luteshin që t'i falte. U mblodhën murgjit nga gjithë shkretëtira që të nderonin shenjten. Atëherë u shfaq

ëngjell i Perëndisë igumenit e i tha të dërgonte një njeri me kalë në qytet e të parin që do të takonte ta hipte në kale e ta sillte në manastir. Ai ishte burri i të lumurës Theodorë, i cili edhe para se ta merrnin, kishte parë vegime nga Perëndia që të nisej e të vinte në manastir. Dhe kur erdhi ra në gjunje e qau me mendimet se sa bukur e në mënyrë të krishterë kishin jetuar në shtëpinë e tyre. Atëherë pas kësaj me himne, ndere e lavdërime tek Perëndia, varrosën kufomën kaq të munduar e të nderuar të shenjtes. Burri i saj nuk iku më nga manastiri, u bë murg dhe jetoi në qelinë e Theodorës, por dhe djali që rriti Theodhora, u rrit e përparoi kaq shume në jetën e murgut, sa u bë dhe igumen. E ndihmuan uratat e Shën Theodorës me të cilat erdhi mëshira e Perëndisë nga qielli.

Shën Theodor Tironi

Parathënie

Dhurata të shumta dhe të mëdha fali dhe fal Perëndia tek njerëzit. Gjithçka është dhuratë e Perëndisë. Të gjitha sa marrim janë dhurata të të Madhërishmit dhe materialja dhe shpirtërorja. Akoma dhe vetë ekzistenca jonë është dhuratë e Perëndisë. Nga dashuria, nga iniciativa e Tij, pa asnjë lloj fitimi, na gatoi, na fali trup dhe shpirt. Nga dashuria, kur ne u larguam nga dëshira e Tij, na dërgoi djalin e vetëm, Zotin tonë Iisu Krisht, për të shpëtuar pa asnjë lloj interesi dhe për të na sjellë në rrugë të drejtë, të

rifitojmë përsëri Parajsën e humbur. Për ta fituar na fali gjithashtu shumë të mira të mëdha dhe madhështore. Krijoi Kishën e Tij, nëpërmjet së cilës na fal dhurata të Shpirtit të Shenjtë, të vërtetat e besimit tonë, fjalën e Tij, Shkrimin e Shenjtë, dogmat dhe rregullat e shenjta të saj. Akoma dhe më tepër janë dhuratë e Perëndisë për t'u forcuar në përpjekjen e të mirës dhe të bukurës, për të arritur afër Tij, janë martirët dhe rrëfimtarët e besimit tonë, ata që me gjakun e tyre të kuq e të dliërë shenjtëruan themelet e kishës sonë. Një përfaqësues i tillë i zgjedhur i besimit tonë, është dhe martiri i madh i kishës Shën Theodor Tironi, i cili përkujtohet gjithnjë më 17 Shkurt.

Jeta e shenjtit

1. Vitet e fëmijërisë

Për vitet e fëmijërisë së shenjtit nuk dimë shumë gjëra. Atë që njohim, është se që i ri u rreshtua në ushtri. E gjejmë në batalionin e tironëve d.m.th të zgjedhësve të rinj. Atje dallohet dhe u ngjit shpejt në shkallët e vlerave. Për zgjuarsinë, gatishmërinë, burrërinë e tij, por mbi të gjitha për meritën e tij, të gjithë e nderonin dhe e donin. Në ushtri nuk është e detyrueshme që të priset i riu, përkundrazi, nëse do, mund të zhvillojë dhuntinë e tij.

Origjina e tij ishte nga Humialla, një fshat i vogël që gjendej afër qytetit të madh Amasia të Kapadoqisë të Pondit. Theodhori jetoi në shekullin 3 drejt të 4. Atëherë perandorë në Romë ishin Dhioklitiani dhe Maksimiani. Të gjithë ishin të ashpër dhe tepër të ashpër kundrejt Krishtërimin. Pikërisht dhanë urdhër kundër të gjithë atyre që besonin dhe rrëfenin për Krishtin. Detyronin të gjithë të bënin therore dhe të faleshin tek idhujt e tyre. Ata që i kryenin këto, fitonin ndere dhe ofiqe, kurse në të kundërt përndjekje, tortura dhe vdekjen.

Në këtë kohë gjejmë dhe Theodhorin në lulen e rinisë së tij, që beson megjithë shpirt te Krishti dhe përpiqet të realizojë dëshirën e shenjtë të Tij. Siç ishte i patrembur në luftrat me armiqtë e njeriut që luftojnë shpirtin për të mos e lënë të aftësohej në meritën dhe shenjtërimin, ashtu siç luftonte trimërisht dhe heroikisht në fushat e betejave, kështu dhe akoma më shumë përpiqej në fushat e betejave

shpirtërore për tejkalimin e dashurisë në këtë jetë të përkohshme dhe fitimin e dashurisë hyjnore që i jep njeriut ndershmërinë dhe lumturinë e vërtetë. Ashtu siç zbrapte armiqtë që shkelnin kufinj të kombit të tij, ashtu largonte nga vetja e tij joshjet e njerëzve të kësaj bote që, të mëdhenj qofshin, ose ishin thjesht kolegë të tij, të cilët i bënin kërkesë për lavdi dhe ndere apo për kënaqësi të mëdha. Preferonte mbi të gjitha lavdinë e Krishtit, madhështinë e atdheut qiellor, kënaqësinë e mbretit qiellor, duke dhënë kështu shembullin e tij të shkëlqyer tek çdo i ri i çdo epoke.

2. Kur u rrit

I logjikshëm dhe i urtë njëkohësisht, burrëror dhe heroik, Theodhori dallohet në batalionin e Tironëve. Për këtë dhe më vonë, kur ishte nevoja për legjion të ushtrisë së zgjedhur që të mbronte kufinj të lindje, caktohet dhe Theodhori. Në të gjitha vitet e mëparshme shenjti duke pasur në mendje të tij urdhrin e Zotit tonë: "Jini të urtë, porsì gjarpërinjtë dhe të butë porsì pëllumbat" (Përpiguni të tregoheni si gjarpërinjtë që kur ekziston rreziku fshehin në fillim kokën e tyre dhe të jeni të pagabueshëm, të pastër dhe të dliur si pëllumbat" Math10;16), ruajti veten e tij të dliur dhe të pastër si lule dhe zhvilloi meritat që e bëjnë njeriun, njeri të vërtetë, të shenjtë dhe besimtar tek Perëndia, por dhe ndihmëtar dhe të vlefshëm te kolegët e tij. Të gjithë e admironin për karakterin e tij të përkryer dhe të kompletuar. Por dhe në jetën e tij të re larg atdheut të tij në Evhaita të Galatisë te Azisë së Vogël, ruajti veten e tij, brenda ngasjeve të ndryshme, të dliur, të panjollësuar dhe të bukur si më parë, pa ndryshimin më të vogël.

Këtu, në misionin e tyre të ri, si kryetar kishin dikë që quhej Vrigas. Në të njëjtën kohë përndjekja kundër të krishterëve vazhdonte me ashpërsi që nuk zvogëlohej dhe shumë të krishterë martirizoheshin përditë. Shpirti i Theodhorit duke dëgjuar këto të reja dhe duke menduar se dhe ai duhet të jepte rrëfimin e tij për të mbështetur vëllezërit e dhimbsur, edhe me vdekje të martirizuar, studion si dhe në çfarë mënyre të veprojë. Nuk mjaftohet trimi i Krishtit, i riu Theodhor, të rronte vetëm në qetësi dhe të bënte thjesht një jetë të krishterë dhe të gëzonte gëzimin e tij. Ai dëshiron që thesarin që ka, gëzimin e brendshëm që

rifitojmë përsëri Parajsën e humbur. Për ta fituar na fali gjithashtu shumë të mira të mëdha dhe madhështore. Krijoi Kishën e Tij, nëpërmjet së cilës na fal dhurata të Shpirtit të Shenjtë, të vërtetat e besimit tonë, fjalën e Tij, Shkrimin e Shenjtë, dogmat dhe rregullat e shenjta të saj. Akoma dhe më tepër janë dhuratë e Perëndisë për t'u forcuar në përpjekjen e të mirës dhe të bukurës, për të arritur afër Tij, janë martirët dhe rrëfimitarët e besimit tonë, ata që me gjakun e tyre të kuq e të dliurë shenjtëruan themelet e kishës sonë. Një përfaqësues i tillë i zgjedhur i besimit tonë, është dhe martiri i madh i kishës Shën Theodor Tironi, i cili përkujtohet gjithnjë më 17 Shkurt.

Jeta e shenjtit

1. Vitet e fëmijërisë

Për vitet e fëmijërisë së shenjtit nuk dimë shumë gjëra. Atë që njohim, është se që i ri u rreshtua në ushtri. E gjejmë në batalionin e tironëve d.m.th të zgjedhësve të rinj. Atje dallohet dhe u ngjit shpejt në shkallët e vlerave. Për zgjuarsinë, gatishmërinë, burrërinë e tij, por mbi të gjitha për meritën e tij, të gjithë e nderonin dhe e donin. Në ushtri nuk është e detyrueshme që të prishet i riu, përkundrazi, nëse do, mund të zhvillojë dhuntitë e tij.

Origjina e tij ishte nga Humialla, një fshat i vogël që gjendej afër qytetit të madh Amasia të Kapadoqisë të Pondit. Theodhori jetoi në shekullin 3 drejt të 4. Atëherë perandorë në Romë ishin Dhioklitiani dhe Maksimiani. Të gjithë ishin të ashpër dhe tepër të ashpër kundrejt Krishtërit. Pikërisht dhanë urdhër kundër të gjithë atyre që besonin dhe rrëfenin për Krishtin. Detyronin të gjithë të bënin therore dhe të faleshin tek idhujt e tyre. Ata që i kryenin këto, fitonin ndere dhe ofiqe, kurse në të kundërt përndjekje, tortura dhe vdekjen.

Në këtë kohë gjejmë dhe Theodhorin në lulen e rinisë së tij, që beson megjithë shpirt te Krishti dhe përpiqet të realizojë dëshirën e shenjtë të Tij. Siç ishte i patrembur në luftat me armiqtë e njeriut që luftojnë shpirtin për të mos e lënë të aftësohej në meritën dhe shenjtërimin, ashtu siç luftonte trimërisht dhe heroikisht në fushat e betejave, kështu dhe akoma më shumë përpiqej në fushat e betejave

shpirtërore për tejkalimin e dashurisë në këtë jetë të përkohshme dhe fitimin e dashurisë hyjnore që i jep njeriut ndershmërinë dhe lumturinë e vërtetë. Ashtu siç zbrapte armiqtë që shkelnin kufinj të kombit të tij, ashtu largonte nga vetja e tij joshjet e njerëzve të kësaj bote që, të mëdhenj qofshin, ose ishin thjesht kolegë të tij, të cilët i bënin kërkesë për lavdi dhe nderë apo për kënaqësi të mëdha. Preferonte mbi të gjitha lavdinë e Krishtit, madhështinë e atdheut qiellor, kënaqësinë e mbretit qiellor, duke dhënë kështu shembullin e tij të shkëlqyer tek çdo i ri i çdo epoke.

2. Kur u rrit

I logjikshëm dhe i urtë njëkohësisht, burror dhe heroik, Theodhori dallohet në batalionin e Tironëve. Për këtë dhe më vonë, kur ishte nevoja për legjion të ushtrisë së zgjedhur që të mbronte kufinj të lindje, caktohet dhe Theodhori. Në të gjitha vitet e mëparshme shenjt i duke pasur në mendje të tij urdhrin e Zotit tonë: "Jini të urtë, pors i gjarpërinjtë dhe të butë pors i pëllumbat" (Përpiguni të tregoheni si gjarpërinjtë që kur ekziston rreziku fshehin në fillim kokën e tyre dhe të jeni të pagabueshëm, të pastër dhe të dliër si pëllumbat" Math10:16), ruajti veten e tij të dliër dhe të pastër si lule dhe zhvilloi meritat që e bëjnë njeriun, njeri të vërtetë, të shenjtë dhe besimtar tek Perëndia, por dhe ndihmëtar dhe të vlefshëm te kolegët e tij. Të gjithë e admironin për karakterin e tij të përkryer dhe të kompletuar. Por dhe në jetën e tij të re larg atdheut të tij në Evhaita të Galatisë te Azisë së Vogël, ruajti veten e tij, brenda ngasjeve të ndryshme, të dliër, të panjollësuar dhe të bukur si më parë, pa ndryshimin më të vogël.

Këtu, në misionin e tyre të ri, si kryetar kishin dikë që quhej Vrigas. Në të njëjtën kohë përndjekja kundër të krishterëve vazhdonte me ashpërsi që nuk zvogëlohej dhe shumë të krishterë martirizoheshin përditë. Shpirti i Theodhorit duke dëgjuar këto të reja dhe duke menduar se dhe ai duhet të jepte rrëfimin e tij për të mbështetur vëllezërit e dhimbsur, edhe me vdekje të martirizuar, studion si dhe në çfarë mënyre të veprojë. Nuk mjaftohet trimi i Krishtit, i riu Theodhor, të rronte vetëm në qetësi dhe të bënte thjesht një jetë të krishterë dhe të gëzonte gëzimin e tij. Ai dëshiron që thesarin që ka, gëzimin e brendshëm që

ndjen duke jetuar jetën e vërtetë të krishterë, ta transmetojë dhe tek të tjerët. Dëshironte të mbështeste akoma disa të krishterë tek të cilët ekzistonte rreziku të humbisnin shpirtin përpara torturave që provonin. Dhe këtyre mendimeve të tij i përgjigjet Perëndia, duke i treguar rrugën.

3. *Çliron qytetin nga dragoi*

Në atë zonë ku ata qëndronin larg qytetit, rreth 60 km, ekzistonte një pyll. Kohët e fundit në atë pyll ishte shfaqur një gjarpër, që nuk lejonte asnjëri të kalonte që andej. Ishte i madh dhe i lig dhe njerëzit e quajtën dragua. Shumë veta braktisën tokat dhe pasuritë e tyre që kishin në atë zonë dhe ikën shumë larg. Ky përbindësh ishte për ta frikë dhe tmerr shumë i madh. Si e mësoi këtë ushtari trim i Krishtit dhe i atdheut, Theodhori, mori vendimin e madh dhe heroik të rrëfente për Krishtin, të shkante të vriste dragoin në emër të Krishtit. Nëse ngjarja do të përhapej, Zoti do të lavdërohej dhe kështu të martirizohej shenjt.

Pra, një ditë Theodhori kaluar mbi një kalë arrin afër pyllit. Futet brenda, shkon gjithkund, vëzhgon këtej, vëzhgon andej, por nuk e gjente dot dragoin. Me orë të tëra kërkonte, por egërsira nuk dukej gjëkund. Në lodhje e sipër zbriti nga kali dhe pasi e lidhi në një pemë, u ul në rrënjën e tij për t'u çlodhur. Pak nga pak e zuri gjumi. Pasi kishte kaluar pak kohë, një grua që ishte e pasur dhe e krishterë kalon andej dhe kur pa trimin të flinte me qetësi, vrapoi afër tij dhe e zgjoi. "Si guxove të vish këtu?,- pyeti,- nëse do të shpëtosh jetën tënde ik shpejt, sepse këtu është një egërsirë, një gjarpër, një dragua që nuk lë asnjëri të kalojë këtej."

Atëherë shenjti e pyet: "Kush je ti?"

"Unë jam e krishterë dhe quhem Evsevia. Erdha në këtë vend, sepse kam një tokë të madhe dhe mora vendimin me shumë dhimbje ta braktis, sepse egërsira që të thashë, pashë të vriste shumë njerëz. Nuk mund të rri më këtu, kam frikë. Ik dhe ti sa më parë që të mos rrezikosh jetën tënde" "Mos u frikëso dhe mos u mërzit, zonja ime e mirë. Tani do të shpëtosh dhe ti dhe shumë të tjerë nga kjo e keqe. Me fuqinë e Zotit tonë Iisu Krisht do të shpëtoni nga kjo provë. Dhe ti për mirësinë tënde të madhe që tregove duke më

zgjuar, lirisht do të vish këtu të punosh pronën tënde të trashëguar".

Pasi tha këto fjalë, shenjti qëndroi pak kohë duke u lutur ngrohtësisht, bëri kryqin e tij, i hipi kalit dhe vazhdoi rrugën në pyll. Kaloi pak kohë dhe dëgjoi një zhurmë. Dhe ja, përbindëshi shfaqet i tmerrshëm dhe i frikshëm. Pasi del nga streha e tij nxjerr nga sytë dhe goja e tij flakë dhe me një ulërimë rrënqethëse turret mbi kalin e Theodhorit. Trimi i Krishtit bën përsëri kryqin dhe me një kthim të shpejtë i largohet sulmit të përbindëshit. Me një lëvizje sulmi, të zgjuar dhe të fortë, godet me shtizën e tij egërsirën në kokë. Egërsira me një oshëtimë të fortë që ngjante me një ulërimë, ngre bishtin e tij godet për pak kohë andej këndeje dhe më pas jep shpirt.

Përbindëshi ngordhi

Shenjti zbret nga kali dhe gjunjëzohet duke falenderuar Perëndinë për mirësinë e madhe që u dha njerëzve. Pas lutjes, një zë brenda vetes i thotë se arriti koha që të martirizohet. I hipi kalit dhe u kthye në ushtrinë e tij.

Pa pak ditësh fama e shenjtit arriti kudo. Fitorja e trimit u bë legjendë. Të gjithë me mirënjohje përmendnin emrin e tij dhe veçanërisht u gëzuan të krishterët. Bashkësia e kishës shtohet dhe shumohet.

Fitorja e Theodhorit arriti dhe në veshët e Vrigas dhe dëshiroi dhe ai ta nderonte. E ftoi afër tij për t'i dhënë nderimet e duhura dhe trimi triumfoi dhe këtu.

Dikush i thotë Vrigasit: "I mirë është Theodhori, por është i krishterë.

-I krishterë?!" - pyeti Vrigasi.

_"Po i krishterë dhe nga ata më fanatikët"- u përgjigj tjetri.

U mërzit Vrigasi pagan. Brenda tij inati rritej, por nuk e shfaqte.

Kur Theodhori erdhi, ai i thotë:

-"Me të vërtetë, Theodhor, je i krishterë?"

-" Po, besoj tek Krishti"- i përgjigjet shenjti.

Vrigas në mënyrë të ëmbël për ta lajkatuar dhe frikësuar njëkohësisht i thotë: "Theodhor, ki nderin tënd të parë dhe eja të sakrifikosh tek idhujt. Mos dëshiro sot të çnderohesh nga bashkëushtarët e tu nga gjithë kjo ngjarje. Mos të pësosh ndonjë të keqe. Eja të bësh therore si të gjithë ushtarët e tjerë dhe mos u bë shkelës i urdhrave mbretërore, sepse po ta mësojë mbreti këtë gjë, do ta pësosh."

Iu përgjigj shenjtji: "Unë jam i krishterë, Krishtin tim e adhuroj dhe Atij i falem. Jam ushtar i Tij dhe vetëm për Të sakrifikoj çdo gjë deri dhe jetën time."

Vrigas në mënyrë hipokrite përgjigjet: "Por të gjithë ushtarët janë të krishterë dhe përsëri sakrifikojnë për idhujt."

Kjo nuk ishte e vërtetë, por ai e tha që të provonte dhe ushtarët e tjerë se çfarë besimi kishin.

Pasi dëgjoi këto fjalë Theodhori u përgjigj:

"Çdonjëri prej nesh e di se ushtar i kujt ishte. Unë njoh dhe rrëfej se jam mbi të gjitha ushtar i Mbretit Qiellor, Zotit tonë Iisu Krisht. Dhe për atë përpiqem më shumë" Atëherë ndërhyr një që quhej Posidhonios dhe i thoi Theodhorit në mënyrë ironike: "Theodhor, a ka Perëndia jote djalë dhe a mund ta shikojmë?" Dhe Theodhori qetë dhe bukur i përgjigjet: "Po ka, por për të shikuar atë duhet të mohosh idhujt dhe të bëhesh i krishterë, sepse vetëm atëherë mund të kuptosh Birin e Perëndisë që unë predikoj".

_"Dhe çfarë të mira do të shikojmë me këtë?-pyet përsëri Posidhoni.

Më të madhen që ekziston. Do largohesh nga gënjeshtria dhe do të vish tek e vërteta, do të braktisësh errësirën dhe do të gjesh dritën, do të ikësh nga mashtrimi dhe do të ecësh në rrugën e drejtë që të sjell në gëzimin e vërtetë të Parajsës."

Vrigas në fund urdhëroi: "Do të të japim dhe pak kohë akoma për t'u menduar më mirë" Atë ditë Theodhori shkoi tek të krishterët, u dha guxim dhe kurajo dhe u kujtonte se po të qëndrojnë te palëkundur në dashurinë e tyre për Krishtin dhe nëse do të duhej akoma të martirizoheshin për Të, i pret gëzimi i përjetshëm, lavdi përjetë.

Natën e asaj dite shkoi në një tempull pagan dhe dogji statujën pej druri të perëndeshës Rea. Shërbëtori i tempullit vrapoi dhe shkoi ta denonconte ngjarjen tek pushtetari Puplio. Ky i fundit ftoi Vrigasin dhe i përmendi ngjarjen. Vrigas i tha Puplios ta dënonte Theodhorin. Pastaj Puplios pasi ftoi Theodhorin i tha me inat: "I parespektuar je. Në vend që të bëje therror në statujën e Reas, vajte dhe e dogje. Nuk i trembesh urdhrave mbretërore dhe kreve këtë të keqe?"

Dhe shenjtji përgjigjet pa frikë dhe me guxim: "E dogja, sepse desha të provoja nëse perëndesha ishte e vërtetë, por pashë se ishte dru dhe vetëm dru. Në të gjitha statujat tuaja është diçka e tillë, kanë sy që nuk shohin dhe veshë që nuk dëgjojnë, gojë që nuk flasin, këmbë që nuk ecin. Çfarë perëndish janë pra drunj të e pashpirt, mermeret e ftohta?"

4. *Torturat e shenjtoreve*

Në këto argumente të palëkundura pushtetari nuk mund të përgjigjej me logjikë. Për këtë i xhindosur jep urdhër për të rrahur shenjtin. E godasin në mënyrë të tmershme, por asgjë nuk ndryshon. E fton përsëri tirani, por mundimi i tij ishte i kotë. Ushtari i Krishtit i përgjigjet: "Asgjë nuk më zbraps, bëj çfarë të duash. Unë jam ushtar i Krishtit dhe asnjëherë nuk do ta mohoj" Skërmiti dhëmbët pushtetari i ashpër dhe tha: "Vendoseni në burg dhe mos i jepni as bukë, as ujë deri sa të vdesë me fund të keq brenda në bodrumin më të errët.

Morën të bukurin e Krishtit ushtarët dhe e hodhën në një qeli pa diell të burgut. Por Theodhori, heroi i vërtetë i Krishtit, duroi me këmbëngulje gjithçka. Po këtu, një natë, i shfaqet Krishti dhe i thotë: "Gëzohu, Theodhor, ushtari im. Mos u mërzit fare dhe mos u trishto për rrahjen që durove dhe për prangat ku gjendesh për dashurinë time. Unë si gjithnjë jam pranë teje. Për pak ditë do të vish në Mbretërinë Time. Mos merr ushqim nga duart e tyre. Hiri im do të të ushqejë. Gëzohu pra dhe do të jesh i lumtur." Zoti pas kësaj u largua drejt qiejve, por ëngjëjt të veshur me të bardha qëndruan bashkë me të. Qelia u mbush me dritë. Engjëjt dhe shenjtji psalnin melodi të ëmbla duke lavdëruar Perëndinë. Rojet vrapuan për të parë se çfarë bëhej, por

shikojnë dyert të mbyllura dhe të vulosura me vulat mbretërore. Vëzhgojnë nga vrimat e çelësave dhe shikojnë brenda shumë burra të veshur me të bardha bashkë me shenjtin. Vrapuan dhe shkuan t'i tregonin Puplios se çfarë kishin parë, por ishin të habitur se si u futën gjithë ata burra brenda.

Pasi çvulosën dhe hapën derën u futën brenda, por sa e çuditshme! Ndërsa dëgjonin zhurmë nuk shikonin asnjë përveç Theodorit. I çonin pak bukë, një ugji (24 gram) dhe pak ujë në ditë, por shenjti dhe këto nuk i pranoi. Iu përgjigj rojeve: "Unë kam ushqim qiellor. Krishti im dhe fuqia e tij më mbështet. Nuk dua tuajën, ju them dhe unë si mbreti David: "Por vaj mëkatari mos lyeftë kryet tim."(Psalmi 140:5)

Ditën tjerër pushtetari urdhëroi të sillnin para tij Theodhorin dhe me fjalë të ëmbla filloi përsëri t'i fliste: "Dëgjo Theodor, miku im. Eja të sakrifikosh tek Perënditë dhe unë, që të dua, do të shkruaj tek mbreti që të të dorëzojë si kryepriфт të idhujve dhe të gjithë do të të kemi si të parin mes nesh dhe gjithë bota do të të respektojë dhe do të të nderojë e do të të lavdërojë. Eja Theodor, mendo për interesin tënd. Bëj këtë që të them se përdryshe do të kesh dënime dhe do të heqësh shumë tortura."

Martiri i madh mirë, bukur dhe heroikisht i përgjigjet: "Pushtetar, kujdes fjalët e mia. Eshtë i humbur mendimi yt dhe të kota përpjekjet e tua. As zjarri nëse më djeg, as lumenjtë dhe detrat nëse më mbysin, as thika jote nëse më pret kokën, as akoma dhe egërsirat të më trembin dhe të ma bësh mishin copa të vogla, unë nuk do ta mohoj Krishtin tim."

Pasi dëgjoi këto fjalë, Puplios u këshillua me Vrigasin dhe ai i tha : "Ti je kryetar në këtë vend, bëj si të duket më e drejtë. Atëhere tirani Puplios urdhëroi ta varnin shenjtin me kokë poshtë dhe t'i shqyenin trupin me thonjtë e hekurt. Dhe barbarët e bënë dhe këtë dhe ia shqyen trupin derisa iu dukën kockat e brinjëve. Ata u lodhën, ndërsa shenjti i rrëmbyer nga dashuria e Krishtit që e aftësonte të duronte për atë, psalte dhe himnizonte Perëndinë duke thënë:" Në çdo kohë do të bekoj Zotin, lavdërimi i tij qoftë përgjithnjë në gojën time. (Psalmi 33:2) Kur pushtetari pa se nuk fitoi

asgjë, urdhëroi që ta hiqnin shenjtin nga litari. Njëkohësisht shumë vetë duke parë këmbënguljen e shenjtit u lëkundën në besimin e tyre për idhujt dhe filluan të mendojnë se Perëndi e vërtetë është ai që beson Theodhori. Filloi të bëhej një konfuzion dhe pushtetari e kuptoi. Për këtë dhe i trembur se mos shpërthente ndonjë kryengritje, iu drejtua shenjtit: "Më thuaj fjalë të vërtetë dhe të vendosur. Do të sakrifikosh për perënditë apo do të durosh tortura më të rënda. Dhe shenjti i përgjigjet me shumë guxim: "I parespektueshëm, çfarë është më mirë, të lutem dhe të nderoj Krishtin që është Zot i qiejve dhe i tokës, i fillimit të gjithësisë dhe i pushtetit, apo statujat prej druri dhe mermeri të tuat që nuk kanë asnjë fuqi dhe pushtet? Me Krishtin isha dhe me Krishtin jam dhe do të jem."

Atëherë tirani nxjerr urdhrin përfundimtar:

" Për faktin se Theodhori është i keq, tradhëtar i urdhrave mbretërore dhe mohues i perëndive tona, duke i besuar Iisuit të kryqëzuar, urdhëroi ta dignin përfundimisht. Kështu që "as toka të mos e pranonte trupin e tij te neveritshëm", por ta hante plotësisht flaka, "sepse dhe ai dogji statujën e perëndeshës Rea".

5. Fundi i shenjtit

Xhelatët rrëmbejnë martirin dhe e drejtojnë në vendin e zjarrit. Vetë nxjerr rripin e tij dhe këpucët. Duan ta gozhdojnë, por nuk pranon: " Më lini,-thotë,-vetë " E lanë vetëm dhe ai lutet e falenderon Perëndinë që e vlerësoi të imitonte pësimet e tij. I kërkon parajsën. Nuk harron dhe kolegët e tij që dergjen në burg për lavdinë e Perëndisë

I lutet që t'i forcojë me hirin e tij të shenjtë për të mbetur dhe ata të palëkundur në besimin e tyre dhe nëse do të nevojitet të martirizohen njësoj. Ndërsa lutej kështu, shikon një të krishterë që quhej Kleonik, që qante. Duke iu drejtuar atij i thotë; "Vëlla Kleonik, të pres. Eja." Pasi tha këto, shenjti kërceu brenda zjarrit, por Perëndia nuk deshte që ai të vdiste me mënyrën që përgatitën barbarët. Për këtë u përsërit historia që u bë në epokën e lashtë në Babiloni me tre djemtë. Zjarri për shumë kohë formoi një kurorë rreth kokës së shenjtit dhe ai lutej duke himnizuar Perëndinë. Dhe në lutje e sipër, Perëndia merr shpirtin e tij. Një ëngjëll

i veshur me të bardha e sjell në parajsë, ku atje i lavdëruar dhe me shkëlqim të plotë ndërmjetëson për ne.

Shpëtimi i lipsaneve të tij

Evsevia, ajo gruaja e krishterë që donte ta shpëtonte shenjtin nga dragoi, ishte ndërmjet atyre që ndiqnin martirizimin e tij. Ajo pasi pagoi shumë shtrenjtë, mori lipsanin e djegur të shenjtit dhe e çoi në atdheun e tij Evhaita. Atje në çdo vit bëhej festë e madhe në ditën e shenjtit dhe shumë mrekulli bëheshin nga lipsanet e shenjta të tij. Dhe sot në festën e tij, por dhe në çdo orë, nëse njerëzit me besim, ndershmëri dhe pastërti në zemër, kërkojnë ndihmën e tij, ai na ndihmon tejmasë.

7. Disa nga mrekullitë e tij

a) Me koliva (grurë i zier) ngopet populli i Perëndisë

Kjo çudi ndodhi në kohën kur perandor në Bizant qe apostati Julian Pavaroti, nip i Kostandinit të Madh. Ky perandor ishte i krishterë, por mohoi Krishtërimin dhe deshi të sillte në fuqi përsëri paganizmin ose idhololatrinë. Për këtë luftonte drejtpërsëdrejti dhe tërthorazi Krishtërimin dhe të krishterët. Ja, ç'bëri një herë. E dinte se të krishterët po hynin në periudhën e Kreshmëve të Mëdha, të cilën ata i mbanin me rigorozitet të madh. Thirri pra qeveritarin e Kostandinapojës dhe e porositi që në mënyrë sekrete të tërhiqte nga tregu të gjitha ushqimet dhe pijet e rregullta e t'i zëvendësonte me bukë ushqime dhe pije të gatuar e të spërkatura me gjak nga theroret që bënëin paganët nëpër tempujt e tyre, me qëllim që t'ua prishte Kreshmët të krishterëve.

Por syri i Peëndisë që i shikon të gjitha, bëri që të dështonte ky plan i perandorit. Dërgon altoforin e tij të madh Theodhor Tironin tek patriku i asaj kohe i quajtur Eudoks dhe i thotë: "Mblidhi shpejt të krishterët nëpër kisha dhe i njofto të mos blejnë asnjë lloj ushqimi a pije në treg, sepse janë të përdhosura me gjak nga ai i theroreve të paganëve." Dhe patriku i habitur e pyet: "Po ç'të hanë? Të hanë koliva, d.m.th grurë të zier, - i përgjigjet shenjtji. Po ti, që më jep këtë porosi, kush je?, -pyet patriku. Unë jam dëshmori i Krishtit, Theodhor Tironi, që u dërgua prej tij që t'ju ndihmoj".

Patriku menjëherë veproi, ashtu siç u porosit. Mblodhi të krishterët nëpër kisha dhe i njoftoi përsa kishte dëgjuar. Të krishterët e zbatuan porosinë e patrikut. Tërë atë javë hëngrën koliva, d.m.th grurë të zier, dhe nuk u përvëlejtën, kurse perandori dhe qeveritari, të turpëruar, i tërhoqën me turp ushqimet dhe pijet e ndotura dhe nxorën përsëri ushqime të rregullta.

Ditën e fundit të javës, d.m.th ditën e shtunë të javës së parë të Kreshmëve të Mëdha, u mblodhën të krishterët në kishë dhe nderuan me koliva dëshmorin e Krishtit, shën Theodhor Tironin, duke falenderuar Perëndinë për përkujdesjen e treguar ndaj tyre.

b) Lutja e një nëne të vuajtur

Në vendin e Efhaitëve, ekzistonte një qytet që quhej Pondoiraklia. Ishte i ndërtuar në Detin e Zi, 200 km në lindje të Bosforit dhe sot quhet nga turqit Eregli. Dikur në këtë qytet kaluan Ismailitët dhe zunë rob shumë veta. Bashkë me ta dhe një trim të ri, djalë i vetëm i një gruaje të ve. Dhimbje dhe mërzitje solli kjo ngjarje në shtëpinë e nënës së varfër dhe të vuajtur. Me të qara dhe vajtime vrapoi tek shenjti dhe iu lut ta ndihmonte. "E njeh,-i thoshte Martirit të madh, shën Theodhorit, sepse që në fillim ta kushtova ty, birin tim të vetëm, të dashurin tim. Unë e linda, por i yti është. Për këtë çdo vit në festën tënde ne bënim liturgji. Po tani? Mbeta vetëm dhe nuk kam asnjë pranë. Na e morën të dyve, por besoj se ti mund ta ndihmosh, sepse derdhe gjakun tënd për Krishtin tonë dhe ke zemër të hapur përkundrejt tij. Çfarë t'i kërkosh nuk do ta mohojë. Kërkoj pra të më lirojë birin tim nga duart e barbarëve dhe të kthehet afër nesh. kështu do të gjej dhe unë ngushëllim, paqe, qetësi" Këto dhe shumë të tjera thoshte gruaja e ve, dhe e ngruhtë dilte nga thellësitë e ekzistencës së saj, lutja për shën Theodhorin çdo ditë. Afroi dhe festa e shenjtit. Por si ta festonte sivjet? Pikëllim dhe maraz sundonte trupin dhe shpirtin e saj. Vrapoi në kishë dhe pasi u gjunjëzua para lipsanit të shenjtit me lum lotësh, i lutej ngruhtësisht: "Shenjt i lavdishëm, martir i madh i krishtit, Theodhor, si te bëj sivjet festën tënde që i ëmbli im, trimi im, i dashuri im mungon duke u gjendur rob në duar të barbarëve? Të lutem shërbëtor i pastër i Perëndisë më

ngushëlllo mua të venë, të varfrën dhe të shumëdhimbsurën. Ti mundesh. Ke hirin e Krishtit. Më sill përsëri djalin tim në shtëpi.

Dhe shenjti qe gjithnjë i do ata që vuajnë, bëri mrekullinë e tij. Ditën e festës së tij ndërsa nëna qante pa ngushëllim për djalin e saj brenda në kishë dhe i lutej shenjtit për t'i ardhur keq për të, ai bëri mrekullinë e tij. Në çastin që priftërinjtë dhe populli psalnin himne dhe bekime në fillim tek Perëndia bujare dhe e Tërëfuqishme dhe pastaj tek shën Theodhori, djali i vejushës u gjend papritur brenda në tempull i ulur sipër një kali të bardhë që e drejtonte shenjti. Panë djalin në mes të kishës dhe dëgjuan trokëllimën e kalit dhe nuk panë as kalin dhe as shenjtin. Djali ua tregoi të gjitha sesi shën Theodhori, martiri i madh, e rrëmbeu nga duart e Agarinëjve dhe e solli tani midis tyre. Gëzim dhe panair bënë të gjithë, por në veçanti nëna e trimit. Dhe të gjithë sëbashku klerikë dhe populli, burra dhe gra dhe i riu me nënoken e tij, që nga ajo ditë dhe më pas, më shumë lavdëronin Perëndinë, sigurisht dhe me fjalë, por më e rëndësishmja ishte se mundoheshin më shumë të kënaqnin Perëndinë dhe Theodhorin duke jetuar një jetë sipas fjalëve të Ungjillit, sipas dëshirës së Perëndisë.

c) Ushtari që verbohët 2 herë dhe shikon përsëri

Një ushtar që respektonte shenjtin, përpara se të largohej për betejë, shkoi dhe iu fal ikonës së tij dhe kërkoi ndihmën e tij për mbrojtje. Me të vërtetë i shenjti ndihmoi dhe korrën fitore të mëdha dhe të shkëlqyera. Ushtari i entuziazmuar u kthye prapë, por nuk harroi shenjtin dhe shkoi te qivuri me lipsanet e tij dhe iu fal. E falenderoi megjithë zemër për fitoren e shkëlqyer dhe shpëtimin e tij dhe për të treguar më shumë mirënjohje, nxorri shpatën e tij triumfatore që ishte stolitur me flori të pastër dhe gurë të çmuar dhe ia kushtoi shenjtit duke e mbështetur sipër qivurit të tij. Pastaj i mbushur me gëzim u largua në shtëpinë dhe punën e tij.

Një ushtar tjetër shkoi dhe ai pas, t'i falej lipsaneve të shenjtëruara. Pa shpatën e bukur dhe satanai i shtiu në mendje për ta vjedhur. "Çfarë i duhet shenjtit?"- tha brenda tij. "Më mirë është ta mbaj unë që mund të më duhet në ndonjë betejë" Dhe e mori. Kur po ikte, atje ku dilte jashtë

kishës, iu erësuan sytë e tij dhe nuk shikonte fare. U verbua. I penduar, duke u kapur kthehet prapa dhe e lë shpatën atje ku e mori. Menjëherë hapen sytë e tij. Pasi shikon përsëri shpatën e stolisur i njëjti mendim i mëparshëm satanik i vjen në trurin e tij. E merr përsëri shpatën dhe niset për të ikur. Por ja që përsëri verbohet. Kërkon për të gjetur derën, qan vajton dhe ulërin. Një prift e pyet se çfarë ka dhe ai i thotë çfarë bëri. I lutet priftit që t'i bënte lutje shenjtit, sepse u pendua me hidhërim për atë që bëri. E rikthen shpatën dhe si manifestim real të pëndimit të tij, i le shenjtit 100 monedha. Prifti i Perëndisë i bën lutje të ngrohtë, shenjtit. Merr vaj nga kandila e tij, lyen sytë e ushtarit dhe ai shikon përsëri. I penduar dhe i pikëlluar për mëkatën e tij, vendos tani të shkojë dhe të jetojë me mençuri dhe urtësi jetën e krishtere.

d) Gjetja e shërbëtorit

Një njeri besimtar kishte një shërbëtor të ndershëm dhe të mirë që i iku fshehurazi. E kërkoi gjithkund, majtas e djathtas, por nuk e gjeti. Vrapoi në shumë vende, por i kotë mundimi i tij. Shkoi më pas dhe tek Martiri i madh i Krishtit, Theodor. I mbushur me besim rri zgjuar dhe me ngrohtësi lutet tërë natën. Kaluan 2-3 netë kështu, por shenjtë nuk u shfaq. Filloi të mërzitej dhe të dëshpërohej njeriu. Ja që më në fund shumë vonë, natën e trete, vjen shenjtë i cili i thotë: "Përse mërzitesh dhe dëshpërohesh? Dëgjova lutjen tënde, por nuk isha këtu. Mora urdhër nga Perëndia të shkoja në Kostandinapojë, sepse vdiq Josif Himnografi, që ishte njeri i virtytshëm dhe poet. Me poezitë dhe himnet lavdëroi në fillim Perëndinë dhe pastaj shumë shenjtorë, profetë, apostuj, martirë, hierarkë, oshënarë, burra dhe gra, pothuajse të gjithë ata që nderuan Perëndinë. Rreshtoi dhe sintetizoi poezi dhe psalme d.m.th përleshore, shkurtoje, tropare, kanune etj për të shprehur dashurinë e madhe të tij, dashurinë hyjnore për Perëndinë, për të na treguar rrugën që duhet të ndjekim për të jetuar dhe ne sipas dëshirës së tij dhe të arrijmë në hyznizim si dhe ai. Për këtë u ftuan të gjithë batalionet e shenjtorëve për të shoqëruar shpirtin e shën Josif Himnografit që largohej nga kjo botë e kotë dhe e gënjeshtërt dhe shkonte tek tjetra e vërtetë, qiellore dhe e përjetshme. Nuk isha pra këtu dhe

prandaj nuk erdha menjëherë. Po shko në filan vend dhe do të gjesh shërbëtorin tënd." Ditën tjetër ai njeri vranoi në vendin ku i tregoi shenjtë dhe me të vërtetë e gjeti shërbëtorin e tij. Lavdëroi Perëndinë dhe falenderoi dhe martirin e madh Theodhor që e ndihmoi.

Shën Prokopi

Në Antioki, në atë qytet të madh, të pasur dhe të bukur, ku për herë të parë pasuesit e Krishtit u quajtën të krishterë dhe kur në Romë mbretëronte Diokliciani, u lind dhe jetoi Shën Prokopi. Ishte nga një familje e shquar dhe e madhe. Prindërit e tij qenë që të dy paganë; mirëpo i ati, njeri i urtë dhe dashës i së vërtetës, e njohu Perëndinë e Vërtetë dhe duke u pagëzuar, u bë i krishterë me emrin Kristofor, ndërsa e ëma vazhdoi të mbetej pagane me gjithë përpjekjet e burrit për t'a ndriçuar dhe për ta kthyer në rrugën e drejtë. Dhe meqë pas pak kohe Kristofori vdiq, Prokopi i vogël mbeti tani në përkujdesjen e s'ëmës, e cila e rriti dhe e edukoi sipas parimeve pagane, ndonëse shpirti i tij ndjente një dashuri të pamasë për të atin, i cili e kishte dashur shumë.

Kështu pra Prokopi u rrit dhe u edukua larg dritës së Krishtit. Dhe kur një herë Diokliciani erdhi në Antioki, Prokopi me ndërhyrjen e së ëmës, u emërua qeveritar në Aleksandri me urdhër që atje të përndiqte pa mëshirë të krishterët. Mirëpo rrugës i ngjau një diçka e njëjtë, pothuaj, me atë të shën Pavlit. Porsa ishte nisur nga qyteti Apamia të Sirisë, në të gdhirë, para se të shuheshin yjet e qiellit, u ndje një tërmet i madh dhe një dritë si vetëtimë e rrethoi dhe një zë u dëgjua që thoshte: "Prokop, për ku je nisur të shkosh dhe kundër kujt do të luftosh?" Djaloshi u tremb dhe u hutua krejt. Por zëri u përsërit edhe një herë. Atëherë ai, duke e përmbledhur veten, tregoi qëllimin e vajtjes së tij në Aleksandri dhe shtoi: "Kush je ti që më thirrë me emër në kohë të vetëtimës? Mos je perëndia e dritës, Apollon?"

Zëri iu përgjigj: "Unë, që po të flas, jam Perëndia e të krishterëve, Perëndia e atit tënd. Lutjet e tij për ty u dëgjuan. Zemra jote është e denjë për një udhë më të mirë nga ajo që zgjodhe. Beso tek mua dhe unë do të të bëj me anë të kryqit tim shërbyes të madh e të shquar të Ungjillit."

Kjo thirrje zuri vend menjëherë në zemrën e Prokopit dhe vajti vërtet në Aleksandri, por në vend që të ndiqte të krishterët, u jepte atyre fshehurazi tërë ndihmën e mundur. Dhe prej dorës së episkopit të tyre mori pagëzim.

I shtyrë pastaj nga dëshira që të sillte në udhën e besës së vërtetë dhe të ëmën, dha dorëheqjen nga detyra dhe u kthye në Andiohi.

Ardhja e papritur dhe kaq e shpejtë në Antioki, nuk i pëlqeu s'ëmës. Ç'kishte ngjarë pra me të birin? Ai nuk ia tha menjëherë, por të nesërmen nisi t'i përmendte shpesh herë emrin e të atit e t'i thurte lëvdata. Dhe kur pa që e ëma, e mallëngjyer nga fjalët e tij nisi të qante, i tregoi gjithë çfarë i kishte ngjarë, që kur u largua nga Antiokia.

Ky zbulim i papritur e tronditi shumë të ëmën: "Bir-i tha ajo atëherë-edhe unë e di dhe e them që yt atë ka qenë njeri shumë i mirë, por në këtë pikë kishte gabuar dhe më vjen shumë keq që edhe ti ke rënë po në atë gabim. Por të lutem shumë, mos ia thuaj njeriu tjetër këtë dhe betohem në dashurinë që kam për ty, të kthehesh në besën e stërgjyshërve tanë. Ndryshe, do të humbasësh jo vetëm të

ardhmen tënde, por ndoshta edhe jetën tënde dhe këtë, për një gjë të kotë, për një gënjeshtër".

Mirëpo Prokopi nuk e dëgjoi. Mbeti besnik dhe i patundur në besën e Krishtit. Madje mundi të kthente dhe shumë familje nga më të shquarat e Antiokisë dhe sidomos gra që shquheshin për prirjet e tyre mirëbërëse. Dhe kështu nisi të flitej mjaft rreth personit të tij. Që këtej pastaj ai, duke lëçitur Ungjillin vend më vend, arriti deri në Qesari të Filipit. Mirëpo këtu, me urdhër të qeveritarit Ulkion, u arrestua dhe meqë nuk deshi të mohonte Krishtin, iu nënshtrua torturave.

Së pari i çanë mishin me thonj të hekurt, kështu që giaku nisi të derdhej dhe plagë të thella iu hapën në të gjitha anët e trupit. Mirëpo natën, në burg, iu shfaq në gjumë vetë Zoti Krisht, i Cili i dha kurajo dhe i preku plagët. Shenjti u zgjua menjëherë dhe pa se ishte krejt i shëndoshë. Nisi atëherë të hymnonte me zë të lartë Perëndinë, gjë kjo që i detyroi ruajtësit e burgut të vraponin për të parë çfarë kishte ngjarë. Dhe kur erdhën e panë çudinë e vërtetë, i ranë shën Prokopit në këmbë dhe iu lutën që t'i pranonin në besën e Krishtit.

Të nesërmen Ulkioni i pyeti nëse Prokopi ishte në gjendje t'ia sillnin përpara. I thanë se mundej, por pa i treguar ç'kishte ngjarë natën. Kur ia sollën dhe pa se Prokopi ishte krejt i shëndoshë, e humbi fare. Mirëpo shpejt e përmbloodhi veten dhe tha se këtë të mirë ia kishin bërë gjoja Prokopit idhujt, duke e këshilluar njëkohësisht atë që të shkonin sëbashku në tempull për t'i falenderuar.

Shën Prokopi e pranoi këtë këshillë, por me tjetër qëllim: të tregonte domethënë fuqinë e Perëndisë së vërtetë. Si hyri në tempull dhe u fal duke ngritur duart përpjetë, menjëherë idhujt që ishin brenda, ranë papritur përdhe dhe u bënë copë-copë. Ulkioni atëherë u nxeh pa masë dhe dha urdhër t'a mbyllnin shenjtin përsëri në burg; mirëpo nga ata që u ndodhën atje, kur u bë kjo çudi, shumë i besuan Krishtit dhe sidomos ushtarë, që u pagëzuan të gjithë po atë natë.

Por qeveritari nuk flinte. Me ta marrë vesh këtë punë, i kapi të gjithë dhe me tortura të ndryshme e të shumta para shën Prokopit, u përpoq t'i trembte. Përpjekje e kotë. Ata të krishterë të rinj, jo vetëm që nuk u frikësuan aspak, por u

përgjigjën para Ulkionit kështu: "Kërcënimet e tua nuk kanë fuqi në shpirtrat e ushtarëve të Krishtit. Mundimet e vdekjes janë për ne lodra e dëfrime, pasi me anën e tyre do të bëhemi të denjë për dashurinë e Shpëtimtarit tonë dhe të premtimeve të Tij". Dhe këto fjalë të tyre i shoqëruan dhe me vepra, pasi që të gjithë e pranuan vdekjen me gëzim. Por veprimtaria kriminale e qeveritarit nuk u kufizua me kaq.

Si u përhap lajmi i arrestimit të shën Prokopit, erdhën në Qesari disa nga ato gra të shquara të Antioqisë që pranuan besën e Krishtit me anën e tij. Qenë gjithsej dymbëdhjetë. U kapën edhe këto dhe, meqë pohuan hapur Krishtin, u arrestuan. Por në vend që të qanin e të vajtonin, tërë natën e kaluan me psalme dhe me himne, duke dëgjuar dhe predikimin e shën Prokopit, të cilin e quanin ndriçues dhe bamirës të tyre.

Të nesërmen e përsëritën dhe një herë rrëfimin e tyre në Krisht dhe nuk pranuan t'u sillnin therore idhujve. Madje dhe kur po ua digjnin brinjët me llambadha të ndezura, ato nuk ndërruan mendim.

Në këtë ngjarje, ndodhej, ndërmjet atyre që shikonin, dhe e ëma e shën Prokopit, Theodhosia, që kishte ardhur nga Antiokia për të parë ç'përfundim do të merrte çështja e djalit të saj. Dhe aq tepër u habit për qëndrimin heroik të grave, aq përshtypje i bëri fytyra e tyre e çelur dhe madhështore kur pësonin torturat saqë, ndërsa lotët po u binin si rrëke nëpër faqe, zemra e saj vihej nën influencën e frymës së pendimit. I erdhi atëherë ndër mend burri i saj i ndjerë, me vrytytet e tij të larta, të cilëve edhe ajo tani ua njihte vlerën dhe shkëlqimin. Mendja pastaj i vajti tek i biri, tek Prokopi i saj i dashur dhe aq i përsosur nga vullneti, nga durimi, nga pastërtia dhe nga vetëmohimi. Dhe kur më në fund ktheu sytë përsëri nga ato gra aristokrate e pasanike, të cilat ishin në gjendje të jetonin shumë bukur në qejfe dhe lavdëra botërore dhe që megjithë këtë vdisnin në këtë mënyrë, ndjeu se me të vërtetë në personin e Krishtit, për të cilin aq herë i kishte folur i biri, fshihej një fuqi misterioze dhe çudibërëse që i bënte ata t'i besonin Atij, të tregoheshin vërtet njerëz të lartë e të rinj. Dhe atëherë, pa dashur, bëri atë punë për të cilën aq herë e kishte lutur i biri; iu fal Krishtit dhe i lypi që ta fuqizonte edhe atë me dritën dhe jetën e Tij. Lutja e saj e

nxehtë dhe e përzemërt u dëgjua. Hiri i Perëndisë i ngrohu shpirtin dhe besa e gjallë i pushtoi mendjen dhe zemrën. Ç'gjë tjetër duhej të bënte tani? Vrapoi menjëherë në burg ku ishte Prokopi, e kapi në qafë e gëzuar dhe duke e puthur, i bëri të ditur që asgjë më nuk i ndante, sepse edhe ajo kishte njohur Zotin e vërtetë. Nuk mund të përshkruhet gëzimi i Prokopit. Sikur tërë botën t'ia kishin falur atë kohë, nuk do të gëzohej aq sa u gëzua për kthimin e s'ëmës në besën e krishterë. Edhe mundimet edhe vdekja i dukeshin tani si lodra.

Natën që pasoi, ajo u pagëzua. Dhe të nesërmen kur po përsëriteshin torturat në ato gra të shenjta, erdhi dhe ajo dhe, duke u tërhequr prej shembullit të tyre, u paraqit para Ulkionit dhe protestoi për këtë çpërdorim të pushtetit që bëhej kundër disa qënieve, të cilat ndonjë faj tjetër nuk kishin, veç atij që adhuronin Perëndinë e Vërtetë.

Ulkioni atëherë i habitur për këtë guxim, pyeti se cila ishte ajo grua. Dhe me të mësuar që ajo ishte e ëma e Prokopit, dha urdhër t'ia prisnin kokën së bashku me gratë e tjera. Urdhri u vu në zbatim. Gratë e shenjta u vranë duke fituar kështu kurorën e pafishkur dhe të ndritshme të dëshmorit.

Dhe tani Ulkioni vriste mendjen për të gjetur mënyra të tjera që t'ia kthente mendjen Prokopit. Mirëpo "ndryshe i mendojnë punët njerëzit, ndryshe i sjell Zoti", thotë një fjalë e vjetër. Kështu që dhe ai, papritur u sëmur e vdiq.

Pasardhësi i tij, Flaviani, u interesua t'a thërriste edhe ai në pyetje shën Prokopin. Dhe meqë e quante veten për filozof, deshi që me anën e kësaj mënyre ta bindte shenjtin. Nisi pra të tallej me Krishtin dhe të paraqiste lartësinë e filozofëve paganë.

Por shën Prokopi, duke përfituar prej këtij rasti, i provoi publikisht qeveritarit, se mendjet më të ndritura të vjetërsisë, nuk ua vinin aspak veshin përrallave të paganizmit dhe se pikërisht këta filozofë me diskutimet e tyre filozofike përgatitën deri me një pikë tokën për prodhimin e shpejtë të farës së Krishtërimit. Dhe sidomos u mor mjaft me Platonin, i cili predikoi një Perëndi të përjetshme dhe të pandryshuar. Flaviani mbeti pa gojë nga turpi që pësoi dhe i tërbuar nga zemërimi, urdhëroi një

ushtar që quhej Arkelao ta vriste Prokopin aty për aty. Dhe ushtari i bindur në urdhrat e qeveritarit, u turr me këlleçin në dorë kundër shenjtit; mirëpo dora menjëherë iu tha dhe ai, duke u shtrirë përdhe, dha shpirt.

Si kaluan ca ditë, Flaviani e thirri edhe një herë Prokopin. Dhe duke parë që dhe përpjekjet e reja të tij dështuan, e sollti në tempull, ku e urdhëroi të bënte therore para altarit mbi të cilin qe ndezur zjarr, se përndryshe do t'ia digjte duart. Dhe shën Prokopi, për t'i treguar atij se nxënësit e Krishtit nuk trembeshin nga shtrëngimet dhe mundimet, zgjati vetë dorën, mori thëngjill të ndezur dhe duke e vënë sipër pëllëmbës, e la atë të digjej pa as më të voglën shenjë dhimbjeje.

Flaviani urdhëroi atëherë t'a çonin shenjtin në vendin e gjyotinës. Dhe Prokopi tha: "Shkojmë o qeveritar". Perëndia jonë bën çudira, që të mos e lërë veten pa e shfaqur në ata shpirtra që nuk munden të ndriçohen vetëm me anën e fjalës së Tij dhe njëkohësisht që të mos kenë ç'të thonë ata që mbeten deri në fund armiq të së vërtetës së Tij. Lejon më në fund që ne të vdesim duke dëshmuar, se me këtë mënyrë zgjatet epoka e ndjekësve të Tij dhe përgatitet njëkohësisht nga Drejtësia Hyjnore prishja e tyre e shpejtë.

Dhe u nis në vendin e vdekjes, duke u falur rrugës për ndriçimin dhe forcimin e besnikëve dhe për triumfin panigjirik të Kishës që po ndiqej. Si arriti në vendin e caktuar, uli kryet para gjyotinës pa frikë e turbullim, ashtu siç dinë të vdesin heronjtë e krishterë që morën përsipër Kryqin e Zotit, e dha shpirt.

Kujtimi i tij kremtohet më 8 korrik.

Me emrin e tij janë ngritur shumë kisha nëpër vende të ndryshme. Një kishë e tillë me emrin e shën Prokopit është ngritur dhe në Tiranë.

Pasqyra e lëndës

Ungjillor Matheu.....	3
Shën Maria e Egjiptit.....	8
Shën Theodhora e Aleksandrisë.....	25
Shën Theodhor Tironi.....	32
Shën Prokopi.....	45
Pasqyra e lëndës.....	51

